

351

Besluit van 24 augustus 1989 tot wijziging van het Besluit Burgerlijke Stand (Stb. 1969, 326)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van onze Minister van Justitie mede namens de Staatssecretaris van Justitie van 3 mei 1989, Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht, nr. 205/689;

Gelet op artikel 16, vierde lid en artikel 25, onder e, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek;

De Raad van State gehoord (advies van 27 juni 1989, nr. W03.89.0223);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Justitie mede namens de Staatssecretaris van Justitie van 15 augustus 1989, Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht, nr. 368/689;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Besluit Burgerlijke Stand (Stb. 1969, 326)¹ wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 komt te luiden:

Artikel 1

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand van een gemeente is belast met het houden van de registers van de burgerlijke stand van die gemeente en met het bewaren van de onder hem berustende registers.

2. Ten aanzien van de registers van de burgerlijke stand die zijn overgebracht naar een gemeentelijke archiefbewaarplaats in de zin van de Archiefwet 1962 is de beheerder van die bewaarplaats belast met het bewaren van de onder hem berustende registers en met het doen van de wettelijk voorgeschreven kantmeldingen.

B

Het derde lid van artikel 5 komt te luiden:

3. Van de registers van geboorten, van huwelijken en echtscheidingen, en van overlijden wordt een dubbel of een afschrift gehouden.

C

Artikel 7 komt te luiden:

Artikel 7

Ten aanzien van de naar de griffie overgebrachte, in Nederland afgesloten registers en bescheiden is de griffier van de rechtbank belast met het beheer. De griffier van de arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage is gehouden de naar de griffie overgebrachte consulaire registers en bescheiden te bewaren.

D

De tweede zin van artikel 8 komt te luiden:

Van dit proces-verbaal wordt een afschrift toegezonden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand en aan de griffier van de rechtbank

E

Na artikel 8 wordt een nieuw artikel 8a opgenomen, luidende:

Artikel 8a

1. Met uitzondering van de dubbelen of afschriften van consulaire registers is de griffier van de rechtbank gehouden de bij de griffie berustende dubbelen of afschriften van de registers van geboorten, van huwelijken en echtscheidingen en van overlijden over te brengen naar de in de veertiende Afdeling bedoelde centrale bewaarplaats, zodra het onderzoek door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden.

2. Van de overbrenging maakt de beheerder van de centrale bewaarplaats een verklaring op, die een specificatie van de overgebrachte bescheiden inhoudt. Hij bewaart een door hem ondertekend exemplaar van de verklaring.

F

Het tweede lid van artikel 30 komt te luiden:

2. De in het vorige lid bedoelde ambtenaar van de burgerlijke stand zendt, indien het dubbel of het afschrift van het register onder de griffier van arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage berust, de tekst van de kantmelding aan die griffier, die haar daarin overneemt.

G

Artikel 31 komt te luiden:

Artikel 31

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand geeft buiten Nederland opgemaakte bescheiden, die ten behoeve van het opmaken van een akte van de burgerlijke stand of van een kantmelding dienen te worden overgelegd, terug nadat hij zich daarvan een afschrift heeft doen overleggen.

2. De in het eerste lid bedoelde afschriften en de overige bescheiden die ten behoeve van het opmaken van een akte van de burgerlijke stand

of van een kantmelding dienen te worden overgelegd, worden gevoegd bij de ter griffie van de rechtbank over te brengen registers. Zodra de in artikel 8 bedoelde controle door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden, vernietigt de griffier deze bescheiden.

3. Het register van huwelijksaangiften wordt door de griffier vernietigd nadat achttien maanden zijn verstreken sedert de afsluiting van dat register. Het register van toestemmingen tot het huwelijk wordt vernietigd door de griffier zodra de in het tweede lid bedoelde controle heeft plaatsgevonden.

4. Onze Minister van Justitie stelt in overeenstemming met de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur nadere regels met betrekking tot de wijze waarop de in het tweede en derde lid bedoelde vernietiging plaatsvindt.

H

Artikel 34 komt te luiden:

Artikel 34

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand maakt tienjaarlijkse vastbladige klappers in dubbel op.

2. Hij zendt het dubbel van de klapper binnen een jaar na afloop van de in het vorige lid bedoelde periode aan de in de veertiende Afdeling bedoelde centrale bewaarplaats.

I

Na de dertiende Afdeling wordt een nieuwe veertiende Afdeling opgenomen, luidende:

Veertiende Afdeling

De centrale bewaarplaats

Artikel 55a

1. Er is een centrale bewaarplaats voor de dubbelen of de afschriften van de in Nederland afgesloten registers van geboorten, van huwelijken en echtscheidingen en van overlijden, alsmede voor de kantmeldingen en de dubbelen van de tienjaarlijkse klappers.

2. Onze Minister van Justitie draagt zorg voor de zich in de centrale bewaarplaats bevindende bescheiden.

3. De in de centrale bewaarplaats berustende bescheiden zijn niet openbaar.

Artikel 55b

De ambtenaar van de burgerlijke stand die het register laatstelijk onder zijn berusting had, zendt maandelijks de tekst van de kantmeldingen, die betrekking hebben op registers, waarvan het dubbel of het afschrift berust in de centrale bewaarplaats, naar de centrale bewaarplaats. De toezending geschiedt met bericht van ontvangst, in enkelvoud, op formulieren, ingericht overeenkomstig het door de Minister van Justitie vast te stellen model.

Artikel 55c

1. De naar de centrale bewaarplaats overgebrachte dubbelen of afschriften, alsmede de kantmeldingen en de dubbelen van de tienjaarlijkse klappers worden op een door de Minister van Justitie te bepalen wijze zorgvuldig bewaard in een afgesloten, tegen brand en andere gevaren beschermde ruimte. Slechts indien de uitoefening van de dienst dit noodzakelijk maakt, mogen deze bescheiden uit die ruimte worden verwijderd.

2. De dubbelen of afschriften van de registers van de burgerlijke stand en de daarop betrekking hebbende kantmeldingen worden op zodanige wijze gearhiveerd, dat het verband tussen de kantmeldingen en de akten waarop zij betrekking hebben, kan worden gelegd.

J

Het opschrift van de huidige Veertiende Afdeling wordt vervangen door: Vijftiende Afdeling.

ARTIKEL II

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Justitie.

Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 14 november 1989, nr. 222

¹ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 30 juni 1987, Stb. 328.

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan een afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

's-Gravenhage, 24 augustus 1989

Beatrix

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De Staatssecretaris van Justitie,
V. N. M. Korte-van Hemel

Uitgegeven de *tiende* oktober 1989

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

Het onderhavige besluit strekt tot uitvoering van een aantal voorstellen die door de werkgroep herziening van de regelingen inzake het bewaren van de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand en de bijlagen van deze registers zijn geformuleerd in het op 15 juli 1986 aan de Staatssecretaris van Justitie uitgebrachte rapport (zie bijlage). Voor zover de voorstellen van deze werkgroep strekken tot wijziging van Boek 1 B.W., zullen zij worden opgenomen in het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel voor een nieuwe titel 4 van Boek 1 B.W., dat is gebaseerd op het door de Commissie Regelgeving Burgerlijke Stand in februari 1988 uitgebrachte rapport.

Voornoemde werkgroep, onder voorzitterschap van mevrouw Mr. J. F. V. Bosch van Rosenthal, ten tijde van de instelling plaatsvervangend hoofd van de Hoofdafdeling Privaatrecht van het Ministerie van Justitie, is ingesteld bij besluit van de Staatssecretaris van Justitie van 13 januari 1983, nr. 636/182. De werkgroep kreeg de taakopdracht om herziening van de regelingen inzake het bewaren van de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand en de bijlagen van deze registers voor te bereiden, met inachtneming van de door het toenmalige Stafbureau Organisatie en Efficiency van het Ministerie van Justitie terzake gedane voorstellen. De werkgroep bestond uit ambtenaren van het Ministerie van Justitie, vertegenwoordigers uit de kringen van de burgerlijke stand en een lid van het openbaar ministerie.

Aanleiding voor de instelling van deze werkgroep was de omstandigheid dat de griffies van de arrondissementsrechtbanken geconfronteerd werden met een nijpend tekort aan opslagruimte voor de aan hen opgedragen bewaring van de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand.

In dit verband zij erop gewezen dat ingevolge artikel 16, vierde lid, Boek 1 B.W. van alle registers van de burgerlijke stand, met uitzondering van die van huwelijksaangiften en van huwelijkstoestemmingen, een dubbel of een afschrift wordt gehouden. Volgens artikel 5, lid 3, van het Besluit Burgerlijke Stand (Stb. 1969, 326) kan met machtiging van de Minister van Justitie in plaats van een dubbel ook een afschrift van de registers van de burgerlijke stand worden gehouden.

De dubbelen van de registers hebben een beveiligingsfunctie; het dubbel maakt reconstructie van het desbetreffende register mogelijk indien dit door calamiteiten, zoals brand, verloren gaat of niet meer goed te raadplegen is. In het Besluit Burgerlijke Stand (B.B.S.) worden nadere regels gesteld met betrekking tot het beheer van de dubbelen, die kort weergegeven op het volgende neerkomen.

De ambtenaar van de burgerlijke stand moet aan het eind van ieder jaar elk register afsluiten door een, onmiddellijk na de laatste akte te plaatsen, gedagtekende en ondertekende verklaring (artikel 6 B.B.S.). Daarna worden uiterlijk in de maand maart van het daaropvolgende jaar de dubbelen of de afschriften met de bijlagen overgebracht naar de griffie van de arrondissementsrechtbank, tot wier rechtsgebied de desbetreffende gemeente behoort. Ook de registers van huwelijksaangiften en van huwelijkstoestemmingen worden overgebracht. Deze registers worden in enkelvoud gehouden. De griffier van de rechtbank is op grond van artikel 7 B.B.S. gehouden de naar de griffie overgebrachte registers en bescheiden te bewaren. Als bewaarder van deze stukken is de griffier verplicht desgevraagd afschriften of uittreksels van in de registers voorkomende akten te verstrekken.

Na de overbrenging ter griffie worden de registers onderzocht door het openbaar ministerie. Uiterlijk in de maand december van het jaar van

overbrenging maakt de officier van justitie een proces-verbaal op van zijn bevindingen. Een afschrift hiervan wordt toegezonden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Ten einde te bewerkstelligen dat het dubbel of afschrift overeenstemt met de akte die zich in de originele registers bevindt, moeten ook op de dubbelen kantmeldingen worden geplaatst ter zake van rechtsfeiten die zich voordoen na het opmaken van de akte. Gedurende de periode waarin de griffier belast is met de bewaring van deze stukken, dient hij er zorg voor te dragen dat de wettelijk voorgeschreven kantmeldingen, die door de ambtenaar van de burgerlijke stand worden opgemaakt en waarvan hij een kennisgeving ontvangt, worden ingeschreven in de onder zijn beheer berustende dubbelen of afschriften.

De griffier van de arrondissementsrechtbank dient de bescheiden gedurende vijftig jaar te bewaren, waarna de registers en de bijlagen ingevolge het bepaalde in artikel 5 van de Archiefwet 1962, binnen een tijdvak van tien jaar moeten worden overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats. De overbrenging vindt plaats op voorwaarde dat de registers van geboorten eerst na honderd jaar, de registers van huwelijken en echtscheidingen eerst na vijfenzeventig jaar en die van overlijden eerst na vijftig jaar na afloop van het laatste jaar van de periode mogen worden ingezien door anderen dan de in artikel 14 van het Besluit Burgerlijke Stand bedoelde personen (de bewaarder en het openbaar ministerie).

Nadat de bescheiden zijn overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats, is de rijksarchivaris belast met het doen plaatsnemen van de bij of krachtens de wet voorgeschreven kantmeldingen (artikel 15 van de Archiefwet 1962).

In haar rapport van juli 1986 komt de werkgroep tot de conclusie dat het aanbeveling verdient de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand en de daarop betrekking hebbende kantmeldingen te reproduceren en in een centrale bewaarplaats te bewaren. Aan deze conclusie liggen de volgende overwegingen ten grondslag. De essentiële functie van de dubbelen, te weten de beveiliging van de oorspronkelijke registers, wordt door bewaring op een centrale plaats optimaal gewaarborgd. Een goede verwerking van de kantmeldingen is, indien zij naar een centrale plaats worden gezonden, beter verzekerd dan thans het geval is. Hiermee zijn volledigheid en uniformiteit van de dubbelen beter gewaarborgd. Bewaring en reproductie op een centrale plaats leiden voorts tot besparingen in de personele sfeer.

De werkgroep stelt voorts voor de bijlagen te vernietigen zodra de controle door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden. Dit voorstel heeft echter geen betrekking op originele buitenlandse documenten die vóór 1970 zijn overgelegd. Vanaf die datum worden buiten Nederland opgemaakte stukken desverzocht terug gegeven nadat daarvan een afschrift is gemaakt (artikel 31 Besluit Burgerlijke Stand).

Ook de afschaffing van de registers van huwelijksaangiften en van huwelijks toestemmingen wordt door de werkgroep aanbevolen.

De voorstellen van de werkgroep zijn in grote lijnen overgenomen. De door de werkgroep voorgestelde reproductie van de dubbelen en kantmeldingen wordt evenwel niet gerealiseerd. De aan reproductie over de periode vanaf 1970 verbonden kosten (circa 1 mln. gulden) zijn te groot.

De door de werkgroep voorgestelde centrale bewaring van de dubbelen en de daarop betrekking hebbende kantmeldingen leidt tot ontlasting van de archiefruimten bij de griffies van de arrondissementsrechtbanken, welk probleem aanleiding is geweest voor de instelling van de hierboven genoemde werkgroep. Ook betekent de centrale bewaring een aanzienlijke besparing van kosten. De gewijzigde opzet van de bewaring levert een besparing op voor de griffies van ongeveer vijf

mensjaren. In verband met deze financiële gevolgen verdient het aanbeveling om met deze wijziging niet te wachten tot de thans in voorbereiding zijnde wetgeving ter uitvoering van het in 1988 door de Commissie Regelgeving Burgerlijke Stand uitgebrachte rapport.

Het rapport van de werkgroep bewaring dubbelen is overigens in 1986 voor advies voorgelegd aan de hierboven genoemde Commissie Regelgeving Burgerlijke Stand. De commissie heeft in november 1986 schriftelijk aan de Staatssecretaris van Justitie haar opmerkingen kenbaar gemaakt. De commissie kan zich verenigen met de voorstellen van de werkgroep en doet de aanbeveling dat met de uitvoering van de voorstellen op korte termijn een begin wordt gemaakt.

De Archiefraad heeft eveneens over de voorstellen tot wijziging van de bewaring van de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand advies uitgebracht. Dit advies is als bijlage bij deze nota gevoegd. Zoals daaruit blijkt, brengt de implementering van die voorstellen mee dat de thans nog in artikel 15 van de Archiefwet geregelde materie in aangepaste vorm in de regelgeving betreffende de burgerlijke stand wordt ondergebracht. Daartoe zal bij de hierboven aangekondigde herziening van titel 4 van Boek 1 B.W. worden overgegaan.

Opgemerkt zij ten slotte nog dat het onderhavige besluit geen wijziging brengt in de bewaring van de dubbelen of afschriften van de consulaire registers van de burgerlijke stand. Hiervan is vooralsnog afgezien aangezien de Commissie Regelgeving Burgerlijke Stand ten aanzien van deze registers voorstellen heeft gedaan die een volledige wijziging betekenen van de huidige in de Consulaire Wet voorziene regeling ter zake. In afwachting van het wetsvoorstel tot uitvoering van de voorstellen van laatstgenoemde commissie wordt de huidige regeling inzake de bewaring van de consulaire dubbelen ongewijzigd gehandhaafd.

Deregulering

I. Algemeen

Het onderhavige besluit strekt tot wijziging van het Besluit Burgerlijke Stand. Het toenemende gebrek aan archiefruimte bij de griffies van de arrondissementsrechtbanken noopt ertoe andere regels te stellen met betrekking tot het bewaren van de dubbelen van de in Nederland afgesloten registers van de burgerlijke stand en de daarop betrekking hebbende kantmeldingen.

II. Doelstellingen van de regeling

Het onderhavige besluit introduceert een nieuwe procedure ten aanzien van de bewaring van de dubbelen van de in Nederland afgesloten registers van de burgerlijke stand. De dubbelen worden overgebracht naar een centrale bewaarplaats zodra de controle door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden. Dit leidt tot ontlasting van de bewaarplaats van de griffies van de rechtbanken.

III. Normstelling, delegatie, bestuursinstrumenten en de met de uitvoering bestuurlijke lasten

Het volgende artikel bevat een delegatiebepaling:

artikel 31, lid 4: vernietiging van de bijlagen en de registers van huwelijksaangiften en van toestemmingen tot het huwelijk op een, in overeenstemming met de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, door de Minister van Justitie te bepalen wijze.

De oprichting van een centrale bewaarplaats leidt ertoe dat het Centraal Kantmeldingenregister kan worden opgeheven. De taak van het Centraal Kantmeldingenregister wordt overgenomen door de centrale bewaarplaats.

De verzending van de kantmeldingenformulieren door de ambtenaar van de burgerlijke stand brengt geen extra kosten met zich mee, omdat ook thans de kantmeldingen - zij het naar een ander adres - moeten worden verzonden.

Het opslaan van de dubbel in de centrale bewaarplaats betekent een besparing van kosten voor de archiefruimten van de arrondissementsrechtbanken. De aan de bewaring in de centrale bewaarplaats verbonden kosten zijn geringer van omvang. Het feit dat de kantmeldingen niet meer op de akten behoeven te worden geplaatst door de griffiers, levert een besparing op van ongeveer vijf mensjaren.

Het transport van de dubbel van de arrondissementsrechtbanken naar de centrale bewaarplaats zal geschieden door het bureau vervoer van het Ministerie van Justitie. De inrichting van het huidige Centraal Kantmeldingenregister zal worden overgebracht naar de centrale bewaarplaats. De exploitatiekosten van de centrale bewaarplaats (te onderscheiden naar eenmalige en jaarlijkse) zijn in een bijlage bij dit besluit weergegeven. Deze kosten komen voor rekening van het Ministerie van Justitie.

Voorts zijn de werkzaamheden die door de ambtenaren van de centrale bewaarplaats moeten worden verricht, in een bijlage bij dit besluit opgesomd en in uren begroot.

IV. Handhaving, werkdruk bestuurlijk en justitieel apparaat en rechtsbescherming

Het beheer van de centrale bewaarplaats geschiedt onder verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie.

V. Gevolgen voor de sociaal-economische ontwikkeling en voor bedrijfsleven, burgers en non-profitinstellingen

Niet-relevant.

VI. Varianten

In het rapport van de werkgroep herziening regelingen inzake het bewaren van de dubbel van de registers van de burgerlijke stand is als variant genoemd het reproduceren van de dubbel en kantmeldingen (bijv. door microverfilming), waarna het dubbel en de kantmelding worden vernietigd. Dit voorstel is niet overgenomen aangezien de aan de reproductie van stukken over de periode vanaf 1970 verbonden kosten te hoog zijn (circa 1 mln.). Deze kosten worden in het bijzonder veroorzaakt door de omstandigheid dat de oude documenten met de hand gereproduceerd moeten worden.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Onderdeel A

Met de voorgestelde wijziging van artikel 1 van het Besluit Burgerlijke Stand (Stb. 1969, 326) wordt beoogd de positie van de gemeentearchivaris, die thans geen bewaarder is in de zin van Boek 1 B.W., te wijzigen.

De beheerder van de gemeentelijke archiefbewaarplaats, bij wie na verloop van tijd de oorspronkelijke registers van de burgerlijke stand

komen te berusten, is volgens het huidige recht geen bewaarder in de zin van Boek 1 B.W. Dit betekent dat hij niet bevoegd is uit de registers van de burgerlijke stand, die aan hem zijn overgedragen, in de wettelijke vorm opgemaakte bewijsstukken af te geven. Dit kan alleen de ambtenaar van de burgerlijke stand. In de praktijk betekent dit, dat indien men een authentiek afschrift of uittreksel wil hebben uit een register, dat in het gemeentearchief berust, de ambtenaar van de burgerlijke stand moet worden ingeschakeld of de beheerder van de gemeentelijke archiefbewaarplaats tot ambtenaar van de burgerlijke stand moet worden benoemd. Aanwijzing van de beheerder van de gemeentelijke archiefbewaarplaats als bewaarder in de zin van Boek 1 B.W. is te meer aangevoerd nu overeenkomstig de voorstellen van de Werkgroep herziening regelgeving bewaring van de dubbel van de registers van de burgerlijke stand, de naar de centrale bewaarplaats overgebrachte dubbel en kantmeldingen niet openbaar zullen zijn (artikel 55 *a* van het onderhavige besluit). Dit leidt ertoe dat afschriften en uittreksels van akten, waarvan het dubbel van het desbetreffende register zich bevindt in de centrale bewaarplaats, alleen verkregen kunnen worden in de gemeente waarin het oorspronkelijke register zich bevindt (hetzij bij de ambtenaar van de burgerlijke stand, hetzij de beheerder van de gemeentelijke archiefbewaarplaats).

Met het oog hierop wordt voorgesteld de beheerder van de gemeentelijke archiefbewaarplaats als bewaarder aan te wijzen, naast de ambtenaar van de burgerlijke stand en de beheerder van een rijksarchiefbewaarplaats, aan wie deze bevoegdheid reeds toekomt. De beheerder van een rijksarchiefbewaarplaats ontleent zijn bevoegdheid aan artikel 15 van de Archiefwet 1962.

Naast het afgeven van afschriften en uittreksels houdt het bewaren van de registers ook in dat de daarop betrekking hebbende kantmeldingen worden verwerkt. In het onderhavige besluit wordt het verwerken van de kantmeldingen niet op uniforme wijze geregeld. Een eenduidige regeling is niet mogelijk aangezien ten aanzien van de naar de centrale bewaarplaats overgebrachte dubbel is gekozen voor een systeem waarin de daarop betrekking hebbende kantmeldingen gescheiden worden bewaard, dat wil zeggen dat de kantmelding niet op de akte zelf wordt geplaatst, maar dat het kantmeldingenformulier afzonderlijk wordt bewaard.

Ten aanzien van de oorspronkelijke registers die naar een gemeentelijke bewaarplaats zijn overgebracht, wordt bepaald dat de bewaarder de kantmelding op de desbetreffende akte moet plaatsen.

De bewoordingen van het eerste lid van artikel 1 zijn aangepast aan het tweede lid. In het eerste lid wordt thans gesproken van «de onder hem berustende registers» in plaats van de ruimere formulering «de tot haar archieven behorende registers».

Onderdeel B

Volgens het huidige derde lid van artikel 5 B.B.S. is machtiging van de Minister van Justitie vereist voor het houden van een afschrift van de registers van de burgerlijke stand in plaats van een dubbel. Deze machtiging wordt niet langer meer geëist. De ambtenaar van de burgerlijke stand kan zelf beslissen of hij een dubbel of een afschrift wil houden.

Deze wijziging sluit aan bij de voorstellen van de werkgroep herziening regelgeving bewaring dubbel van de registers van de burgerlijke stand.

Onderdeel C

Voorgesteld wordt de griffier van de arrondissementsrechtbank niet langer meer te belasten met de bewaring van de naar de griffie overge-

brachte registers en bescheiden voor zover het betreft in Nederland afgesloten registers. Dit betekent dat de griffier geen afschriften of uittreksels meer behoeft af te geven van de bij de griffie berustende registers noch de daarop betrekking hebbende kantmeldingen behoeft te plaatsen. Volgens de hieronder nader te beschrijven voorstellen worden de kantmeldingenformulieren betreffende de in Nederland afgesloten registers van de burgerlijke stand rechtstreeks toegezonden naar de centrale bewaarplaats. In het hulpdepot van de Rijksarchiefdienst te Schaarsbergen zal de centrale bewaarplaats worden gehuisvest.

Afschriften en uittreksels kunnen worden afgegeven door hetzij de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de oorspronkelijke registers berusten of, indien deze zijn overgebracht naar een gemeentearchief, de beheerder van de gemeentelijke archiefbewaarplaats.

De nieuwe taak van de griffier houdt in dat hij ervoor moet zorg dragen dat de overgebrachte registers en bescheiden op een veilige wijze worden opgeborgen en niet beschadigd worden of zoek raken. Zodra het onderzoek door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden, moet de griffier de dubbel en afschriften overbrengen naar de centrale bewaarplaats (nieuw artikel 8a, eerste lid, B.B.S.).

De griffier van de rechtbank te 's-Gravenhage blijft volgens artikel 7 wel belast met het bewaren van de dubbel en van de consulaire registers van de burgerlijke stand. Overbrenging naar de centrale bewaarplaats vindt ten aanzien van deze registers niet plaats. De griffier is ten aanzien van de consulaire registers wel verplicht tot het plaatsen van de kantmeldingen op de desbetreffende akte. Voor wat betreft de consulaire registers heeft de griffier deze taak behouden aangezien de originele registers zich niet in Nederland bevinden. Het plaatsen van de kantmelding op de akte zelf betekent dat deze akte volledig is. Voorts behoudt de griffier tot taak het verstrekken van afschriften of uittreksels van de consulaire akten. Indien deze regel zou worden afgeschaft zou dit voor de betrokkenen betekenen dat zij zich voor een dergelijk stuk zouden moeten wenden tot de consulaire post alwaar de desbetreffende akte is opgemaakt.

Onderdeel D

Ingevolge artikel 8 B.B.S. is het openbaar ministerie verplicht de naar de griffie van de rechtbank overgebrachte registers en bescheiden te onderzoeken en ter zake een proces-verbaal op te maken. Dit dient te geschieden uiterlijk in de maand december van het jaar van overbrenging. Een afschrift van het proces-verbaal wordt toegezonden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. Deze kan dan kennisnemen van de bevindingen van de officier van Justitie.

Voorgescreven wordt om een afschrift van het proces-verbaal ook toe te sturen aan de griffier, die immers gehouden is na het onderzoek door het openbaar ministerie de dubbel en afschriften over te brengen naar de centrale bewaarplaats. Door toezending van een afschrift van het proces-verbaal ter zake van dit onderzoek, weet de griffier dat het onderzoek is afgerond en dat de stukken overgebracht kunnen worden. Voorts is de ontvangst van een afschrift een teken voor de griffier dat hij kan overgaan tot de vernietiging van de bijlagen en het register van toestemmingen tot het huwelijk (nieuw artikel 31, tweede en derde lid).

Onderdeel E

In het nieuwe artikel 8a wordt aan de griffier van de arrondissementsrechtbank de verplichting opgelegd om de bij de griffie berustende dubbel en afschriften van de in Nederland afgesloten registers van

geboorten, van huwelijken en echtscheidingen en van overlijden over te brengen naar de centrale bewaarplaats, zodra de controle door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden.

Door de toezending van het proces-verbaal betreffende de controle door het openbaar ministerie wordt de griffier in kennis gesteld van het feit dat het onderzoek heeft plaatsgevonden. De griffier dient vervolgens de hierboven beschreven bescheiden over te brengen naar de centrale bewaarplaats.

Van de overbrenging wordt door de beheerder van deze centrale bewaarplaats een verklaring opgemaakt, die een specificatie van de overgebrachte gegevens bevat. Daarnaast kunnen ook andere feiten in de verklaring worden opgenomen, zoals mededelingen omtrent de staat waarin de registers verkeren. De beheerder bewaart een door hem ondertekend exemplaar van deze verklaring. De overbrenging naar een centrale bewaarplaats leidt er toe dat – in afwijking van de huidige situatie – de griffier de onder hem berustende bescheiden, althans voor zover het betreft in Nederland afgesloten registers, niet meer gedurende vijftig jaar behoeft te bewaren, waarna ingevolge artikel 5 van de Archiefwet 1962, binnen een tijdvak van tien jaren de dubbel en bijlagen moeten worden overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats. Volgens de nieuwe voorstellen kan de griffier binnen zeer korte tijd – de controle door het openbaar ministerie moet immers uiterlijk in de maand december van het jaar van overbrenging geschieden – de dubbel overbrengen naar de centrale bewaarplaats. Dit betekent dat er slechts gedurende korte tijd beslag wordt gelegd op de archiefruimte van de griffies. Voorts is de griffier niet langer meer belast met de uit de bewaring van de dubbel van de in Nederland afgesloten registers voortvloeiende werkzaamheden, te weten de afgifte van uittreksels en afschriften en het plaatsen van kantmeldingen.

Onderdeel F

Het tweede lid van artikel 30 B.B.S. wordt gewijzigd aangezien de griffier niet meer is belast met het bewaren van de dubbel en afschriften van de registers van de burgerlijke stand, voor zover het betreft in Nederland afgesloten registers van de burgerlijke stand. Ten aanzien van kantmeldingen, die betrekking hebben op consulaire akten, waarvan het dubbel of het afschrift van het desbetreffende register zich bevindt bij de griffie van de arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage, bepaalt het tweede lid dat de tekst van deze kantmeldingen aan de Haagse griffier worden toegezonden, die de kantmelding verwerkt.

Onderdeel G

Het huidige tweede lid van artikel 31 maakt het mogelijk dat buiten Nederland opgemaakte stukken, die ten behoeve van het opmaken van een akte van de burgerlijke stand of een kantmelding zijn overlegd, desgevraagd worden teruggegeven. Deze regel wordt in die zin gewijzigd dat teruggave van dergelijke buitenlandse stukken altijd dient te geschieden nadat de ambtenaar van de burgerlijke stand een afschrift daarvan heeft verkregen en dit met het origineel heeft vergeleken. Deze bepaling voorkomt dat oorspronkelijke buitenlandse stukken tot de bijlagen behoren, hetgeen volgens het nieuwe tweede lid van artikel 31 zou betekenen dat zij na het onderzoek door het openbaar ministerie zouden moeten worden vernietigd. De afschriften van de oorspronkelijke buitenlandse stukken worden bij de registers gevoegd die naar de griffie worden overgebracht. Ook de andere stukken die zijn overgelegd ten behoeve van het opmaken van een akte of een kantmelding worden bij de over te brengen registers gevoegd. De bijlagen worden door de

griffier vernietigd zodra de controle door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden. De bijlagen kunnen gegevens bevatten, die voor het onderzoek van belang kunnen zijn. Nadat dit onderzoek heeft plaatsgevonden, heeft verdere bewaring geen zin meer.

Het register van huwelijksaangiften wordt door de griffier vernietigd nadat achttien maanden zijn verstreken sedert de afsluiting van dat register. Vernietiging van dit register is verantwoord aangezien de akte van huwelijksaangifte enige tijd na de voltrekking van het huwelijk elke betekenis verliest en daarvan nimmer een afschrift of uittreksel wordt opgevraagd. Daarbij komt dat de huwelijksaangifte slechts een beperkte geldigheidsduur heeft. Volgens het nieuwe artikel 46 Boek 1 B.W. moet wederom huwelijksaangifte worden gedaan, indien het huwelijk niet binnen een jaar na de datum van de akte van huwelijksaangifte heeft plaatsgevonden. Met betrekking tot de vernietiging van het register van huwelijksaangifte is een termijn gesteld in verband met de in artikel 49, tweede lid, Boek 1 B.W. voorziene vordering tot schadevergoeding in geval van verbreking van trouwbeloften nadat de huwelijksaangifte heeft plaatsgevonden. Deze vordering vervalt door verloop van achttien maanden te rekenen van de datum van de akte van huwelijksaangifte. Rekening houdend met deze termijn is vernietiging van het register eerst mogelijk nadat sedert de afsluiting van het register 18 maanden zijn verstreken. Ook het register van toestemmingen tot het huwelijk wordt vernietigd zodra dit is gecontroleerd door het openbaar ministerie.

De vernietiging van de bijlagen en de registers van huwelijksaangifte en van toestemmingen tot het huwelijk dient te geschieden op een door de Minister van Justitie, in overeenstemming met de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur vastgestelde wijze. Aangezien het hier de vernietiging van archiefbescheiden in de zin van de Archiefwet 1962 betreft is de instemming van de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur vereist.

Onderdeel H

Naast jaarlijkse klappers maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand ook tienjaarlijkse vastbladige klappers in tweevoud op. De eis van vastbladigheid wordt gesteld teneinde te voorkomen dat delen van de klappers zoek raken of de volgorde wordt verstoord. Evenals de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand worden ook de dubbelen van de klappers overgebracht naar de centrale bewaarplaats, en wel na afloop van de termijn van tien jaren.

Onderdeel I

Artikel 55a

In het Besluit Burgerlijke Stand wordt een nieuwe veertiende afdeling opgenomen, welke regels bevat betreffende de centrale bewaarplaats.

Artikel 55a, eerste lid, bepaalt dat er een centrale bewaarplaats is, waarin de dubbelen of afschriften van de in Nederland afgesloten registers van geboorten, van huwelijken en echtscheidingen en van overlijden, de daarop betrekking hebbende kantmeldingen alsmede de dubbelen van de tienjaarlijkse klappers worden opgenomen. De consulaire registers vallen niet onder deze regeling en blijven bij de griffie van de Haagse rechtbank.

Ingevolge artikel 8a B.B.S. worden de dubbelen of afschriften door de griffier gezonden naar deze centrale bewaarplaats zodra de controle door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden. Dit leidt tot ontlasting van de archiefruimten van de griffies van de arrondissementsrechtbanken. Bovendien kan de opslag in een centrale bewaarplaats onder betere

condities geschieden dan thans veelal het geval is in de archiefruimten van de griffies. De essentiële functie van de dubbelen, te weten de beveiligingsfunctie, welke reconstructie van het register in geval van verlies of beschadiging mogelijk maakt, wordt door deze centrale opslag onder zo gunstig mogelijke condities beter gewaarborgd. Ook de kantmeldingen worden, voor zover zij betrekking hebben op registers waarvan het dubbel of afschrift zich in de centrale bewaarplaats bevindt, op een centraal punt bewaard, gescheiden van de dubbelen of afschriften. Zij worden per provincie, gemeente, soort register en jaar, op aktenummer bewaard, zodat in geval van reconstructie het verband tussen register en kantmeldingen zonder problemen kan worden gelegd. De ambtenaar van de burgerlijke stand zendt de kantmelding rechtstreeks naar de centrale bewaarplaats. Het huidige Centraal Kantmeldingenregister, dat is ingesteld bij besluit van de Minister van Justitie van 2 november 1956, wordt opgeheven. Het dubbel van de door de ambtenaar van de burgerlijke stand opgemaakte tienjaarlijkse klapper wordt eveneens opgenomen in de centrale bewaarplaats.

De Minister van Justitie is verantwoordelijk voor de stukken die zich in de centrale bewaarplaats bevinden. Hij dient ervoor zorg te dragen dat het beheer van deze bescheiden op een zorgvuldige en veilige wijze plaatsvindt. De stukken die zich in de centrale bewaarplaats bevinden, zijn niet openbaar. Het uitsluiten van de openbaarheid is ingegeven door de gedachte dat daarmee een veilige bewaring van de dubbelen of afschriften optimaal is gewaarborgd. Het risico dat de dubbelen bijvoorbeeld door het ter inzage verstrekken aan derden worden beschadigd, wordt door deze regel voorkomen. De beveiligingsfunctie van het dubbel wordt zo optimaal gewaarborgd. Op gemeentelijk niveau (ambtenaar van de burgerlijke stand of beheerder van de gemeentelijke archiefbewaarplaats) kunnen afschriften of uittreksels van de oorspronkelijke registers worden verkregen of kunnen deze stukken worden ingezien.

Artikel 55b

Kantmeldingen die betrekking hebben op registers waarvan het dubbel of het afschrift zich bevindt in de centrale bewaarplaats, worden rechtstreeks (dus zonder tussenkomst van de griffier) toegezonden aan de centrale bewaarplaats. De verzending geschiedt maandelijks. Voor de verzending wordt een formulier gebruikt waarvan het model wordt vastgesteld door de Minister van Justitie. Een soortgelijk model is ook vastgesteld in de beschikking van de Minister van Justitie van 23 december 1969 (Stcrt. 1970, nr. 9), welke beschikking als gevolg van het opheffen van het Centraal Kantmeldingenregister zal worden ingetrokken.

Artikel 55c

Artikel 55c stelt regels met betrekking tot de bewaring van de naar de centrale bewaarplaats overgebrachte bescheiden. De stukken dienen te worden bewaard in een afgesloten, tegen brand en andere gevaren (bijv. wateroverlast) beschermde ruimte. De stukken mogen niet uit deze ruimte worden weggenomen, tenzij de uitoefening van de dienst dit noodzakelijk maakt. Hiervan is bijvoorbeeld sprake indien de stukken moeten worden gebruikt voor reconstructie. De dubbelen of afschriften en de kantmeldingen worden apart bewaard. Slechts in geval van reconstructie wordt de koppeling gemaakt tussen de kantmeldingen en de relevante akten. Het systeem van bewaring van de kantmeldingen is evenwel identiek aan het voor de dubbelen gehanteerde systeem.

In het tweede lid van artikel 55c is uitdrukkelijk vastgelegd dat de archivering van dubbelen of afschriften en kantmeldingen zodanig dient

te geschieden dat het verband daartussen kan worden gelegd. De dubbel- en afschriften zullen evenals de kantmeldingen, onderscheiden naar provincie en gemeente, worden bewaard. Ook wordt onderscheid gemaakt naar het soort register (geboorte, overlijden, huwelijk en echtscheidingen). De kantmeldingen zullen op aktenummer worden bewaard.

Onderdeel J

In verband met het opnemen van een nieuwe veertiende afdeling dient het opschrift van de huidige veertiende afdeling gewijzigd te worden.

Artikel II

Het tijdstip van inwerkingtreding van het onderhavige besluit wordt vastgesteld bij koninklijk besluit. Dit is noodzakelijk in verband met andere maatregelen die getroffen moeten worden, zoals de intrekking van het in de toelichting bij artikel 55 *b* genoemde ministeriële besluit van 23 december 1969.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De Staatssecretaris van Justitie,
V. N. M. Korte-van Hemel

**Overzicht van de financiële aspecten inzake de centrale
bewaring van de dubbelen van de registers van de burgerlijke
stand**

1. Eenmalig bij invoering:	
1.1 Transportkosten periode 1933-1986 van de Arrondissementsrechtbanken naar Centrale bewaarplaats	f P.M.
1.2 Inrichting	f P.M.
1.3 Telefoon	f 250,-
1.4 Kantoorbehoefte	f 500,-
	<hr/>
totaal eenmalig	f 750,-
2. Jaarlijks:	
2.1 Transportkosten dubbelen vanaf de Arrondissementsrechtbanken naar Centrale bewaarplaats	f P.M.
2.2 Personeel	
2.2.1 1 medewerker schaal 4	f 45.000,-
2.2.2 1 medewerker schaal 5	f 50.000,-
2.3 Exploitatie depot en kantoorruimte	f 20.000,-
2.4 Telefoonkosten	f 3.200,-
2.5 Kantoorbehoefte	f 1.500,-
	<hr/>
totaal jaarlijks	f 119.700,-

**Werklastmeting Centrale bewaarplaats dubbelen registers
burgerlijke stand**

Archivering ontvangen registers 714 gemeenten à 1 uur	714 uur
Ordering en archivering 50 000 kantmeldingen; 40 kantmeldingen per uur	1 250 uur
Verstrekking inlichtingen	50 uur
Inventarisatie	100 uur
Reconstructie	50 uur
Depotwerkzaamheden	100 uur
Vervaardigen van archiefdozen 600 x 15 minuten	150 uur
Registratie, controle, administratie etc.	676 uur
	<hr/>
Totaal	3 090 uur

Bijlage 1 en 2 behorende bij het koninklijk besluit van 24 augustus 1989, Stb. 351

Ons bekend,

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De Staatssecretaris van Justitie,
V. N. M. Korte - van Hemel

Aan de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,

Rijswijk, 26 februari 1988

Onderwerp: Advies nr. 330 inzake een voorstel van wet, houdende o.m. intrekking van artikel 15 van de Archiefwet 1962 en de overbrenging van de in dit artikel geregelde materie naar het Besluit Burgerlijke Stand

1. Bij bovenaangehaalde brief zond u de Archiefraad om bericht en raad een afschrift van een brief (met bijlagen) van de minister van Justitie van 16 november 1987, Stafafdeling Privaatrecht nr. 517/687, inzake een voorstel van wet, houdende wijziging van een aantal bepalingen van titel 4 van Boek I van het Burgerlijk Wetboek, de Consulaire Wet en de Archiefwet 1962, alsmede een concept-besluit houdende wijziging van het Besluit Burgerlijke Stand (B.B.S.).

Deze voorstellen strekken, aldus uw ambtgenoot, tot uitvoering van de voorstellen die door de Werkgroep herziening van de regelingen inzake het bewaren van de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand zijn geformuleerd in het op 15 juli 1986 aan de staatssecretaris van Justitie uitgebrachte rapport.

Meer in concreto wordt voorgesteld de dubbelen (onder dubbelen wordt in dit advies mede verstaan de daarmee gelijkgestelde afschriften en de daarbij behorende bescheiden) van genoemde registers, die thans, tot het moment van hun overbrenging naar een rijksarchiefbewaarplaats, worden bewaard bij de griffies van de arrondissementsrechtbanken, over te brengen naar een centrale bewaarplaats, zodra de controle door het openbaar ministerie heeft plaats gehad.

Voorts beoogt het voorstel een wijziging met betrekking tot de registratie van de kantmeldingen bij de dubbelen. Thans dienen deze in de desbetreffende registers te worden ingeschreven, terwijl in de nieuwe situatie de kantmeldingen afzonderlijk bij de dubbelen zullen worden gearchiveerd. Voor de oorspronkelijke, bij de gemeente berustende registers blijft overigens het voorschrift tot inschrijving onverkort gehandhaafd. Tenslotte strekt de voorgestelde wijziging van de Archiefwet 1962 er toe om de thans in artikel 15 van deze wet geregelde materie over te brengen naar het Besluit Burgerlijke Stand (artikel 1).

2. Met de voorgenomen inrichting van een centrale bewaarplaats, bestemd voor de bewaring van de dubbelen tot aan het moment van hun overbrenging naar de rijksarchiefdienst, kan de Raad instemmen. Blijkens de Nota van Toelichting op het ontwerp-Besluit Burgerlijke Stand zullen de dubbelen onderscheiden naar provincie, gemeente, soort register en jaar worden bewaard. Dit is mede van belang, omdat het – zo is de Raad verzekerd – geenszins de bedoeling is om de dubbelen en de daarop betrekking hebbende kantmeldingen vanuit die centrale bewaarplaats te doen overbrengen naar de algemene rijksarchiefbewaarplaats te 's-Gravenhage, maar naar de onderscheiden rijksarchiefbewaarplaatsen in de provincie.

Uit mededelingen van het ministerie van Justitie kan voorts worden afgeleid, dat bij de toekomstige overbrenging van de dubbelen, in overeenstemming met de in artikel 7 van de Archiefwet 1962 vastgelegde grondregels met betrekking tot de openbaarheid, raadpleging en gebruik van de overgebrachte archiefbescheiden, gelijksoortige beperkende bepalingen ten aanzien van de openbaarheid enz., zullen worden gesteld als is geschied bij de recente overbrenging van de dubbele registers uit de periode 1923–1932, t.w. geen bevoegdheid tot

raadpleging en gebruik door anderen dan daartoe wettelijk bevoegde functionarissen, zolang de registers van geboorten nog niet ouder zijn dan 100 en die der huwelijken en echtscheidingen 75 jaar. Verwacht mag worden, dat bij realisering van de in de Nota Archiefbeleid (Kamerstukken II, 1984-1985, 19 068, nr. 2, blz. 8) aangekondigde verkorting van de overbrengingstermijn daaraan zal worden toegevoegd: voor de dubbele registers van overlijden, 50 jaar.

3. De memorie van toelichting op het wetsvoorstel stelt, dat de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand, nadrukkelijker dan tot nu toe het geval is geweest, worden aangemerkt als «veiligheids exemplaren»: zij zijn in beginsel alleen bestemd voor reconstructie van bij brand of anderszins verminkte of verloren gegane oorspronkelijke registers, welke bij de gemeenten berusten. Tegen deze achtergrond worden de navolgende voorzieningen getroffen:

- de in de centrale bewaarplaats berustende dubbelen zijn - behoudens de consulaire registers van de burgerlijke stand waarvoor een afzonderlijke regeling komt te gelden - niet openbaar (artikel 55a, derde lid, ontwerp-B.B.S.); authentieke afschriften of uittreksels van die dubbelen zullen dan in beginsel ook niet worden verstrekt;
- de verplichting tot het stellen van kantmeldingen in de dubbelen komt te vervallen; in de plaats daarvan dienen deze afzonderlijk te worden gearchiveerd op een zodanige wijze, dat het verband hiertussen en de akten waarop zij betrekking hebben te allen tijde spoedig kan worden gelegd (artikel 55c, tweede lid, ontwerp-B.B.S.).

Op het effect van deze voorzieningen op de bewaring van de dubbelen na hun overbrenging naar een rijksarchiefbewaarplaats, komt de Raad terug in punt 6 van dit advies.

4. Voor wat betreft de overbrenging van de in artikel 15 van de Archiefwet 1962 geregelde materie van de ontwerp-B.B.S., brengt de Raad het navolgende onder uw aandacht.

Reeds in zijn advies nr. 13, d.d. 11 november 1970, heeft de Raad gewezen op de tekortkoming van dit artikel, dat wel de beheerder van een rijksarchiefbewaarplaats maar niet die van een gemeentelijke archiefbewaarplaats belast met de bewaring in de zin van de vierde titel van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek van de naar die bewaarplaatsen overgebrachte registers van de burgerlijke stand.

Om nader in dat advies omschreven redenen - volledigheidshalve gaat een kopie daarvan hierbij - adviseerde de Raad dit verschil bij de eerstkomende gelegenheid ongedaan te maken. De toenmalige minister van CRM heeft integraal en zonder voorbehoud met dit advies ingestemd. Die «eerste» gelegenheid deed zich, zoals bekend, voor bij de voorbereiding van een partiële, vooral technische herziening van de Archiefwet 1962 c.a., welke in 1974 ter hand werd genomen. Zoals in de Nota Archiefbeleid (Kamerstukken II, 1984-1985, 19 068, nr. 2, blz. 4) is uiteengezet, is deze herziening evenwel om praktische redenen niet voortgezet. Het inmiddels door een daartoe ingestelde commissie ontworpen wetsvoorstel is daarom overgedragen aan de Werkgroep, die thans als vervolg op genoemde nota, een integrale herziening van de Archiefwet 1962 voorbereidt, met de bedoeling de nog geldige aspecten van dat voorstel te betrekken bij haar werkzaamheden. Los van deze ontwikkelingen is bij het ministerie van Justitie het onderhavige wetsvoorstel tot stand gekomen.

5. De wijze waarop in het tweede lid van artikel 1 van het ontwerp-B.B.S. de bevoegdheden van de beheerders van archiefbewaarplaatsen in de zin van de Archiefwet 1962 zijn omschreven - immers zonder onderscheid des persoons - stemmen overeen met de inhoudelijke aspecten van voornoemd advies nr. 13 van de Raad.

Daarentegen wordt geen gevolg gegeven aan het advies van de Raad omtrent de wijze waarop dit verschil ongedaan gemaakt zou moeten worden. In genoemd advies nr. 13. beval de Raad aan de oplossing te zoeken binnen het systeem van de Archiefwet 1962 zelve, omdat hij het van bijzonder belang achtte dat de grondslag van de onderhavige bijzondere bevoegdheid van beheerders van archiefbewaarplaatsen te vinden blijft in de wet die de regeling van het archiefwezen inhoudt. De andere mogelijkheid, nl. het schrappen van artikel 15 van de Archiefwet 1962 en het regelen van de gehele materie in het Besluit Burgerlijke Stand werd dan ook door de Raad afgewezen.

Bij nader inzien meent de Raad alsnog te moeten kiezen voor de oplossing, die in advies nr. 13 door hem werd verworpen. De Raad is – het moge u uit eerdere adviezen bekend zijn – bepaald geen voorstander van de creatie van bijzonder archiefrecht, zeker niet voor situaties waarin de Archiefwet 1962 voorziet of kan voorzien. Niettemin meent hij, dat er voor «bijzonder archiefrecht» ruimte moet zijn, mits hiervoor duidelijke motieven aanwezig zijn. De Raad is voornemens over de verhouding algemeen-bijzonder archiefrecht u afzonderlijk te adviseren.

Op voorhand daarvan is hij evenwel van oordeel, dat in de concrete situatie er voldoende aanleiding bestaat om de (verbeterde) inhoud van artikel 15 van de Archiefwet 1962 over te brengen naar het Besluit Burgerlijke Stand. Enerzijds geldt, naar de Raad meent, daarbij het motief, dat de bijzondere bevoegdheid van de beheerders van archiefbewaarplaatsen terzake beschouwd moet worden als een afgeleide van hetgeen met betrekking tot de burgerlijke stand is geregeld in de vierde titel van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en het daarop aansluitende Besluit Burgerlijke Stand. Anderzijds moet, zoals de Minister van Justitie in zijn boven aangehaalde brief ook aangeeft, worden erkend, dat het bestaande artikel 15 van de Archiefwet 1962, gelet op haar specifieke aard, minder goed past in het systeem van die wet.

Deze wet heeft immers betrekking op de zorg voor en het beheer van de archiefbescheiden door de overheidsorganen in het algemeen, zonder daarbij onderscheid te maken naar bepaalde categorieën.

6. Het overbrengen van de in artikel 15 van de Archiefwet 1962 geregelde materie zonder meer leidt, voor zover deze betrekking heeft op de taak van de beheerder van een rijksarchiefbewaarplaats tot het doen van de wettelijk voorgeschreven kantmeldingen (artikel 1, tweede lid, ontwerp-B.B.S.), evenwel tot een inconsequentie met hetgeen bepaald is ten aanzien van de afzonderlijke archivering van de kantmeldingen bij de dubbeln, welke in de centrale bewaarplaats berusten (artikel 55c, ontwerp B.B.S.).

Zonder nadere voorziening betekent dit, dat ten aanzien van de registratie van kantmeldingen bij de dubbeln een tweeledig systeem komt te gelden, t.w. de archivering van de kantmeldingen bij de dubbeln gedurende de periode dat deze in de centrale bewaarplaats berusten en, na hun overbrenging naar een rijksarchiefbewaarplaats, de inschrijving («het doen») van de kantmeldingen in die registers.

Wanneer mag worden aangenomen, dat het zeker niet de bedoeling is, dat de beheerder van een rijksarchiefbewaarplaats niet alsnog de afzonderlijke gearchiveerde kantmeldingen in de dubbele registers bij de desbetreffende akten dient in te schrijven – hij zal de dubbeln en de daarbij behorende kantmeldingen dienen te bewaren in de staat, waarin zij zijn overgebracht –, mag er tevens van worden uitgegaan, dat die plicht tot inschrijving beperkt is tot die kantmeldingen, die na overbrenging van de dubbeln hem ter registratie worden toegezonden. Naar van de zijde van het ministerie van Justitie is vernomen, is het bepaald niet de bedoeling dit verschil tussen beide bepalingen langer dan nodig is te laten bestaan.

Het werd evenwel niet opportuun geacht om, gelet op de beperkte en praktische grondslagen van het voorliggende wetsvoorstel, binnen dit kader wijziging aan te brengen in de bestaande bevoegdheden en verplichtingen van de beheerders van de rijksarchiefbewaarplaatsen.

Momenteel is bij genoemd ministerie een algehele en meer principiële herziening van de wet- en regelgeving met betrekking tot de burgerlijke stand in voorbereiding. Een daartoe op 21 oktober 1985 door de staatssecretaris van Justitie geïnstalleerde Commissie Regelgeving Burgerlijke Stand zal binnenkort – en heeft dit wellicht op datum dezez reeds gedaan – haar eindrapport aan genoemde bewindsvrouwe aanbieden. Naar verluidt, zal daarin ook een voorstel worden gedaan om in de hierboven gesignaleerde inconsequentie te voorzien.

De Raad acht het vanuit een oogpunt van wetgeving niet fraai, dat niet reeds het onderhavige wetsvoorstel wordt aangegrepen om terzake de positie en bevoegdheden van de beheerders der rijksarchiefbewaarplaatsen af te stemmen op hetgeen reeds nu al als noodzakelijk wordt onderkend. Evenwel is niet te verwachten, dat de hierboven bedoelde bepalingen tot praktische problemen aanleiding zullen geven, mits daarbij rekening wordt gehouden met het navolgende.

De dubbel van de registers van de burgerlijke stand zijn door het ministerie van Justitie naar de rijksarchiefdienst overgebracht tot en met die van het jaar 1932. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 5, eerste lid, van de Archiefwet 1962 geschiedt deze overbrenging per tienjaarlijkse tijdvakken. De dubbel van de periode 1933 tot en met 1942 zullen in 1992 worden overgebracht. Indien op dat moment de rijksarchivarissen nog verplicht zouden zijn tot het plaatsen van kantmeldingen, is het duidelijk dat er ten aanzien van de registratie van de kantmeldingen onwenselijke administratieve en organisatorische problemen ontstaan, ook al wijst de praktijk uit, dat het door de rijksarchiefdienst jaarlijks te verwerken aantal kantmeldingen relatief gezien niet zo omvangrijk is (naar gegevens medegedeeld door het ministerie van Justitie en enkele rijksarchivarissen circa 80 per jaar).

De Raad kan er derhalve mee instemmen, dat de beheerders van de rijksarchiefbewaarplaatsen vooralsnog belast blijven met de inschrijving van de kantmeldingen bij de momenteel reeds overgebrachte registers, mits vóór 1992 artikel 1 BBS, is aangepast aan de feitelijk gewenste situatie.

Wel dient daarbij nog rekening te worden gehouden met het te verwachten tijdstip van inwerkingtreding van de, ten vervolge op de Nota Archiefbeleid, gewijzigde Archiefwet 1962.

In die wet zal immers de bestaande termijn tot overbrenging van ten hoogste 50 jaar worden teruggebracht tot 20 jaar. Hoewel over het tijds-traject van die herziening weinig te zeggen valt, hoopt de Raad niet uit te hoeven sluiten, dat dit tijdstip zal vallen vóór 1992.

Mocht dit zo zijn, dan zou dat kunnen betekenen, dat in 1992 niet alleen de registers uit de periode 1933 – 1942, maar ook die uit de periode 1943 – 1963 zullen worden overgebracht. Daarbij zij aangevend, dat het aantal te plaatsen of te archiveren kantmeldingen meer dan evenredig zal toenemen, omdat immers de kans op kantmeldingen nu eenmaal groter is naarmate de registers jonger zijn.

Kortom, een reden te meer om er voor zorg te dragen, dat vóór 1992 de in hoofde van deze paragraaf aangehaalde artikelen op elkaar zijn afgestemd.

7. De Raad moge tenslotte in overweging geven in de Nota van Toelichting op het ontwerp-B.B.S. in de paragraaf Deregulering onder punt III de aldaar vermelde delegatie-bepaling (artikel 31, vierde lid) volledigheidshalve aan te vullen met de toevoeging, dat de vernietiging van de in dit artikel bedoelde bijlagen geschiedt op een, in overeenstemming met de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, door de Minister van Justitie te bepalen wijze.

In gelijke zin zou een verwijzing naar artikel 55d van het ontwerpbesluit in deze paragraaf kunnen worden opgenomen. Met de inhoud van deze artikelen kan de Raad overigens instemmen: de eenheid van de regeling is met deze bepalingen van bijzonder archiefrecht gebaat, terwijl de betrokkenheid van de Minister, welke belast is met de uitvoering van de Archiefwet 1962 daardoor en daarbij gegarandeerd is.

In genoemde nota van toelichting is een aantal malen sprake van de gemeentearchivaris als uitsluitende beheerder van de gemeentelijke archiefbewaarpplaats. Hoewel hiermede de meest wenselijke situatie van gemeentelijk archiefbeheer wordt aangegeven (zie ook de Nota Archiefbeleid, blz. 21) is dit nog niet overal het geval (volgens de laatst beschikbare CBS-gegevens (1980): 34%.) Het komt de Raad daarom juister voor om in deze Nota, overeenkomstig het gestelde in artikel 1 ontwerp-BBS en onder verwijzing naar het bepaalde in artikel 25, eerste lid, van de Archiefwet 1962, alleen te spreken over de beheerder van de gemeentelijke archiefbewaarpplaats.

De voorzitter,
prof.dr. D. P. Blok

De secretaris,
mr. L. Lieuwes

Rapport van de Werkgroep herziening van de regelingen inzake het bewaren van de dubbelen van de registers van de Burgerlijke Stand en de bijlagen van die registers.

Inhoud:

1. Samenvatting, conclusies en aanbevelingen
 2. Voorgeschiedenis
 3. Verslag van de werkzaamheden van de werkgroep
 4. Operationele uitwerking
 5. Wetswijzigingen
- Bijlagen

1. Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

De werkgroep is belast met de voorbereiding van een herziening van de regelingen inzake het bewaren van de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand en de bijlagen van deze registers

Voornaamste uitgangspunt bij haar overwegingen was het standpunt van de Permanente Commissie van advies voor de zaken van de Burgerlijke Stand en voor Nationaliteitsaangelegenheden (verder te noemen: «Permanente Commissie»), dat de functie van de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand uitsluitend daarin is gelegen, dat zij reconstructie van de registers in geval van verloren gaan, mogelijk maakt.

De consequentie hiervan is, dat de dubbelen niet openbaar behoeven te zijn, en evenmin toegankelijk voor derden. Dit houdt in dat de griffier niet langer belast behoeft te worden met de bewaring en het op verzoek verstrekken van afschriften. De werkgroep is tot de conclusie gekomen dat het aanbeveling verdient de dubbelen alsmede de daarop betrekking hebbende kantmeldingen te reproduceren en op een centrale plaats te bewaren, zulks op grond van overwegingen die zijn uiteengezet in hoofdstuk 3 van dit rapport. Met name gaat het hierbij om het bereiken van besparingen met betrekking tot archiefruimte en in de personele sfeer, het beter tegemoet komen aan de eerder beschreven uitsluitende beveiligingsfunctie van de dubbelen door opslag onder zo gunstig mogelijke condities en het bevorderen van volledigheid en uniformiteit met betrekking tot de verwerking van kantmeldingen. Nader zal moeten worden bezien welke reproductietechniek in verband met de beveiligingsfunctie het meest in aanmerking komt.

De verantwoordelijkheid voor de inrichting en het beheer van zulk een centrale bewaarplaats komt toe aan de Minister van Justitie op grond van diens taak zorg te dragen voor het goed functioneren van het systeem, waaruit de burgerlijke staat van personen blijkt. Hiertoe wordt aanbevolen reproductie en bewaring te laten verlopen volgens de procedure die is opgenomen in hoofdstuk 4. Teneinde deze mogelijk te maken adviseert de werkgroep tot wijziging van een aantal artikelen van Boek I B.W., het Besluit Burgerlijke Stand en de Consulaire Wet. Deze aanbevolen wijzigingen, alsmede de overwegingen die hiertoe leiden, zijn opgenomen in hoofdstuk 5.

Onder verwijzing naar de hieronder vermelde kanttekening gaat de werkgroep er van uit, dat de controlefunctie van de officier van justitie voorlopig gehandhaafd blijft. Zolang dit het geval is zal de Hoofddirectie Organisatie Rechtspleging en Rechtshulp mede verantwoordelijk blijven voor de procedures rond de dubbelen van de burgerlijke stand. De werkgroep beveelt dan ook aan, de Hoofddirectie te verzoeken om uiterlijk vijf maanden na aanvaarding van de werkgroeprapportage een zo gedetailleerd mogelijk plan van aanpak ter realisering van de in de werkgroeprapportage voorgestelde reorganisatie van de burgerlijke stand

ter goedkeuring aan de departementsleiding voor te leggen. In dit plan van aanpak dienen naar de mening van de werkgroep de organisatorische, personele, financiële, technische en juridische consequenties concreet uitgewerkt te worden. Tenslotte zal nagegaan moeten worden of de huidige bewaarplaats van burgerlijke stand bescheiden in Amsterdam (zie blz. 20) aan de in het plan van aanpak te formuleren vereisten voldoet om in aanmerking te komen voor de vestiging van de toekomstige centrale bewaarplaats en het centraal kantmeldingenregister. Het maken van een plan van aanpak alsmede de uitvoering daarvan zouden in de visie van de werkgroep door een daartoe in te stellen commissie begeleid moeten worden.

De werkgroep hecht eraan de volgende kanttekening te maken:

De beantwoording van de vraag, of de controlefunctie van het openbaar ministerie gehandhaafd moet blijven, en zo ja, op welke wijze deze dan uitgeoefend moet worden, is van betekenis voor de keuze van de te volgen procedure met betrekking tot bewaring en bewerking van de dubbeln. Het formuleren van een antwoord op deze vraag acht de werkgroep buiten haar opdracht te vallen. Wel is vastgesteld, dat binnen de werkgroep over deze problematiek verschillend wordt gedacht. Aanbevolen wordt deze controleproblematiek op korte termijn ten principale aan de orde te stellen.

2. Voorgeschiedenis

De werkgroep, belast met de voorbereiding van een herziening van de regelingen inzake het bewaren van de dubbeln van de registers van de burgerlijke stand en de bijlagen van deze registers¹, werd ingesteld door de Staatssecretaris van Justitie op 13 januari 1983. De samenstelling van de werkgroep is weergegeven in bijlage 2.

Mevrouw Mr. J.M.H.D. Meijer-van der Aa, verbonden aan de stafafdeling Wetgeving Privaatrecht van het Ministerie van Justitie, heeft eveneens aan de activiteiten van de werkgroep deelgenomen. Aanleiding voor de instelling van deze werkgroep vormde het rapport «Onderzoek inzake de dubbeln van de Burgerlijke Stand» (Nr. 51/82 O&E d.d. juli 1982), op verzoek van het hoofd van de hoofdafdeling Privaatrecht opgesteld door het toenmalige stafbureau Organisatie en Efficiency van het Ministerie van Justitie. Dit rapport is opgenomen als bijlage 1.

In dit rapport is een aantal conclusies en aanbevelingen geformuleerd, die mede een weerslag vormen van het besprokene in de vergadering van de Permanente Commissie op 23 september 1981. Tijdens deze vergadering werden de door de samenstellers van eerder genoemd rapport geformuleerde conclusies getoetst aan principe-uitspraken van de commissie omtrent deze materie.

De conclusies en aanbevelingen uit het rapport waren de volgende:

«De samenstellers van dit rapport menen, dat de vraag, of het bewaarprobleem bij de griffies van de rechtbanken met betrekking tot de dubbeln van de registers van de burgerlijke stand inzake geboorten, huwelijken en echtscheiding, en overlijden en de daarbij behorende bijlagen, opgelost kan worden door een technische verwerking, bevestigend beantwoord kan worden.

Deze conclusie is gegrond op de uniforme aard van de documenten, die hierbij in het geding zijn; en op de technische mogelijkheden, die bijvoorbeeld microverfilming (waartoe de Archiefwet blijkens artikel 1, eerste lid, onder 4°, de mogelijkheid opent) biedt.

Voorwaarde voor invoering van zulk een technische verwerking is wel een centrale opzet en instandhouding van het systeem, voor het doelmatig functioneren waarvan overigens tot uitvoering van de volgende procedurele aanbevelingen zal moeten worden overgegaan:

¹ Waar in het vervolg van dit rapport gesproken wordt over «dubbeln», wordt hieronder verstaan «dubbeln van de registers van de Burgerlijke Stand».

– De register en de bijbehorende klappers dienen door de ambtenaar van de burgerlijke stand in een voor technische verwerking geschikte vorm (niet ingebonden) ter controle en bewaargeving te worden aangeboden.

– Het register van huwelijksaangiften zal, nadat het door het Openbaar Ministerie is gebruikt bij de controle op het register van huwelijken en echtscheidingen, na een bewaartermijn van tenminste één jaar, vernietigd kunnen worden.

– Uitgaande van de beveiligingsfunctie van het dubbel, dat immers uitsluitend dient om reconstructie van de registers in geval van verloren gaan mogelijk te maken, zal een centrale verfilming en bewaring van de op microfilm vastgelegde dubbelen noodzakelijk zijn. Dit gezien de eisen van technische aard (klimatologisch, (brand)veilig etc.).

– Gezien de hierboven beschreven functie van het dubbel zal de met de omschreven centrale bewaring belaste instantie niet ook de verplichting tot het desgevraagd afgeven van afschriften van akten moeten krijgen. Afschriften zullen dan uitsluitend afgegeven worden door de gemeenten.

– De stukken die ten behoeve van het opmaken van een akte van de burgerlijke stand aan de ambtenaar van de burgerlijke stand moeten worden overgelegd (de bijlagen) zullen na controle van de registers vernietigd kunnen worden, echter met dien verstande dat dit alleen voor de toekomst geldt.

– Belangrijke stukken onder deze bijlagen (waaronder buiten Nederland opgemaakte) zullen als vaste regel – nadat een afschrift ervan als bijlage bij de betreffende akte is gevoegd – aan de eigenaar moeten worden teruggegeven. Voor het maken van deze afschriften zouden leges geheven kunnen worden.

– Ten aanzien van de controle door het Openbaar Ministerie zijn de meningen van de Permanente Commissie en de samenstellers van dit rapport verdeeld. Gezien de zwaarwegende consequenties van de vormgeving van de controle in organisatorische, personele en technische zin, ook voor de vormgeving van de met de centrale bewaring belaste instantie, zal omtrent de essentie van de controlefunctie een duidelijke uitspraak gedaan moeten worden. Een overweging, die de samenstellers van dit rapport in dit verband niet onvermeld willen laten, is, dat de bovenvermelde beveiligingsfunctie van het dubbel maximale waarborgen ten aanzien van correctheid en volledigheid van de gegevens vereist, aan welke eis niet voldaan kan worden wanneer controle slechts steeksproefsgewijze geschiedt.

– Ter centrale vastlegging van kantmeldingen, alsmede teneinde bij reconstructie het onverbrekelijk verband tussen akte en bijbehorende kantmelding te kunnen waarborgen (op gemicrofilmde akten kunnen immers geen kantmeldingen geplaatst worden), gezien voorts de wens tot uniformering, standaardisering en een verbeterde controle op doorzending van kantmeldingen door de gemeente dient tezamen met de met centrale bewaargeving belaste instantie een centraal kantmeldingenregister ingericht te worden.»

Tenslotte werd voorgesteld om ter voorbereiding hiervan, een werkgroep in te stellen, die de eerder genoemde aanbevelingen tot richtsnoer nemend, de consequenties daarvan op juridisch, financieel/technisch, organisatorisch en personeelsgebied zou uitwerken.

3. Verslag van de werkzaamheden van de werkgroep

3.1. Algemeen

Gedurende de periode vanaf de instelling van de werkgroep in januari 1983 tot aan het moment van rapportage is de werkgroep achtmaal bijeen geweest.

De werkgroep heeft zich vanaf de aanvang van haar werkzaamheden op het standpunt gesteld om strikt binnen de grenzen van de gegeven opdracht te blijven, zoals geformuleerd in de taakstelling. Principiële kwesties betreffende bijv. de toekomstige inrichting van de Burgerlijke Stand zijn dan ook buiten beschouwing gebleven.

Zoals in hoofdstuk 2 is uiteengezet, is in het rapport «Onderzoek inzake de dubbelten van de Burgerlijke Stand» van het toenmalige Stafbureau Organisatie en Efficiency (nr. 51/82 O&E, juli 1982) geconcludeerd dat het bewaarprobleem bij de griffies van de rechtbanken met betrekking tot de dubbelten van de registers van de burgerlijke stand inzake geboorten, huwelijken en echtscheidingen en overlijden en de daarbij behorende bijlagen, opgelost kan worden door een technische bewerking van deze dubbelten. Van de technische mogelijkheden die hiervoor ten dienste staan, is microverfilming wel één van de bekendste en op zodanige ruime schaal toegepast, dat er reeds veel ervaring mee is opgedaan. Andere reproductiemogelijkheden moeten echter niet worden uitgesloten. In deze rapportage wordt dan ook gesproken over reproductie, waaronder tevens verstaan dienen te worden nieuw ontwikkelde technisch geavanceerde systemen, die minimaal op gelijke wijze kunnen voldoen aan de nog uiteen te zetten eisen.

Het hiervoor aangehaalde bewaarprobleem tot uiting komende in ruimtenood bij de griffies van de arrondissementsrechtbanken, heeft inmiddels aan actualiteit ingeboet.

Ter verklaring hiervan moge het volgende dienen:

Krachtens de bij de wet van 23 juli 1953, Stb. nr. 360 geboden mogelijkheid tot het nemen van maatregelen ter beveiliging van registers van de burgerlijke stand met het oog op oorlog enz. zijn in 1955 op last van de Minister van Justitie de bij de griffies van de arrondissementsrechtbanken bewaarde dubbelten van de registers van de burgerlijke stand overgebracht naar een opslagplaats op de Nederlandse Antillen. De bij deze registers behorende bijlagen bleven in de archiefdepots berusten.

De dubbelten zijn in 1975 teruggevoerd. Zij zijn echter niet naar de griffies van de arrondissementsrechtbanken teruggebracht, maar naar een centrale bewaarplaats gebracht om te kunnen worden bijgewerkt in die zin, dat de op de weggevoerde akten betrekking hebbende kantmeldingen, welke in een Centraal Kantmeldingenregister waren opgenomen, alsnog op de akten konden worden geplaatst. Daarna konden de registers van vijftig jaar en ouder met de bij deze registers behorende bijlagen (welke zoals hiervoor vermeld bij de griffies van de arrondissementsrechtbanken waren achtergebleven) aan de Rijksarchiefdienst worden overgedragen. Als gevolg hiervan werden de griffies van de arrondissementsrechtbanken enigermate ontlast.

Dit alles neemt niet weg, dat het beslag op archiefruimte in de griffies van de arrondissementsrechtbanken door de dubbelten van de burgerlijke stand nog altijd aanzienlijk is. In bijlage 4 is grafisch weergegeven welke besparingen in strekkende meters archiefruimte verkregen kunnen worden door invoering van een systeem van microverfilming en bewaring op een centrale plaats. Er zijn echter nog andere overwegingen die het gewenst maken de mogelijkheden die microverfilming biedt, te onderzoeken. Met name zij hier gewezen op de door de eerdergenoemde Permanente Commissie vastgestelde essentiële functie van de dubbelten van de burgerlijke stand, te weten de beveiligingsfunctie, die reconstructie van de register in geval van verloren gaan mogelijk maakt.

Wil men deze functie zo goed mogelijk waarborgen, dan dient de opslag van de dubbelten plaats te vinden onder zo gunstig mogelijke condities, waarvan een beveiligde ruimte wel de belangrijkste is. De

verspreide bewaarplaatsen, zoals die thans worden gebruikt, voldoen niet alle aan de voor een optimale beveiliging te stellen criteria. Dit pleit voor centralisatie van de opslag van de dubbelen op een centraal punt, waar wel aan alle eisen kan worden voldaan.

Door de werkgroep is tevens overwogen, dat de verwerking van de kantmeldingen, zoals die momenteel bij de griffies – veelal met vertraging – plaatsvindt, gebaat zou zijn met een procedure, die betere waarborgen biedt voor volledigheid en uniformiteit. Centralisatie zou ook hieraan tegemoet kunnen komen.

Een belangrijke overweging hierbij wordt volgens de werkgroep gevormd door de besparingen, die in de personele sfeer te bereiken zijn bij invoering van een systeem van microverfilming en opslag op een centrale plaats.

Bij het in beschouwing nemen van de financiële, procedurele en juridische consequenties die aan de keuze van een systeem van microverfilming verbonden zijn, rijst de vraag welke procedure gekozen moet worden. De werkgroep heeft een drietal varianten onderscheiden, die mogelijk zijn ten aanzien van de verzending van de dubbelen, de lokalisatie van de opslag ervan en de plaats waar de controle dient plaats te vinden. Deze varianten kunnen als volgt beschreven worden:

I. De dubbelen van de registers en de bijlagen worden rechtstreeks gezonden naar de centrale bewaarplaats. Aldaar worden de dubbelen gereproduceerd. De dubbelen en de bijlagen worden vervolgens ten behoeve van de controle naar de respectieve griffies gezonden. Na controle door het openbaar ministerie worden deze dubbelen en bijlagen vernietigd.

II. De dubbelen van de registers en de bijlagen worden gezonden naar de griffies. Na controle door het openbaar ministerie worden de bijlagen vernietigd en de dubbelen naar de centrale bewaarplaats gezonden, alwaar deze gereproduceerd worden. De dubbelen worden vervolgens vernietigd.

III. De dubbelen van de registers en de bijlagen worden rechtstreeks gezonden naar de centrale bewaarplaats. Op deze plaats vindt tevens de controle door het openbaar ministerie plaats. Vervolgens worden de dubbelen gereproduceerd. Daarna kunnen de dubbelen en de bijlagen vernietigd worden.

Om nu een keuze te kunnen maken voor één van de drie varianten – welke ook consequenties voor de controleprocedure kan hebben – achtte de werkgroep het wenselijk een duidelijker beeld te krijgen omtrent de wijze, waarop de controle thans in de praktijk plaats vindt. Met dit oogmerk is besloten een enquête te houden onder de officieren van justitie. Om de beeldvorming rond de procedures met betrekking tot de dubbelen van de burgerlijke stand te completeren is daarnaast een enquête gehouden onder de griffies van de arrondissementsrechtbanken met betrekking tot de bewaring en bewerking van de dubbelen. De betreffende brieven en vragenlijst – ten aanzien van de griffies gericht op de bewaring van de registers en het aanbrengen van de kantmeldingen; en ten aanzien van de officieren van justitie op de controle van de registers – zijn opgenomen in bijlage 3.

De resultaten van de enquête waren als volgt:

– Op twee maal negentien verzonden vragenlijsten zijn twee maal achttien reacties ontvangen. De vragen zijn over het algemeen zorgvuldig en volledig beantwoord, hetgeen evenwel niet wil zeggen dat de verkregen informatie onderling zodanig vergelijkbaar was dat hieruit exacte conclusies getrokken kunnen worden. Wel kon door de werkgroep uit het beschikbaar gekomen materiaal een aantal duidelijke tendensen worden vastgesteld, die richtinggevend waren voor de uiteindelijke conclusies en aanbevelingen.

– Op basis van de beantwoording van de aan de griffiers gestelde vragen kan worden geconstateerd dat er sprake is van een toename van het aantal kantmeldingen. (Als illustratie hiervoor kan vermeld worden dat volgens een opgave van de Hoofddirectie Organisatie Rechtspleging en Rechtshulp de aantallen voor 1978 en 1982 resp. ca. 34 000 en ca. 50 000 bedragen).

– Bij een beperkt aantal griffies is sprake van een zodanige achterstand bij het aanbrengen van de kantmeldingen op de akten, dat dit signalering verdient. De oorzaak hiervan moet worden gezocht in een algemeen personeelstekort, dat met name hierin tot uiting komt, zodat het dan ook niet uitgesloten moet worden geacht dat de nu relatief geringe achterstand met betrekking tot het plaatsen van kantmeldingen zal toenemen als gevolg van de toenemende bezuinigingen in de personeelssector.

– De in de antwoorden opgegeven tijden voor het aanbrengen van kantmeldingen op de akten en de daaraan verbonden handelingen (opzoeken akten, controleren, paraferen, terugzetten register) vertoonden aanzienlijke verschillen. Nader onderzoek, dat naar aanleiding hiervan door de Hoofddirectie Organisatie Rechtspleging en Rechtshulp heeft plaats gevonden, heeft geleid tot de conclusie dat als normtijd van het totaal van deze handelingen een tijdsduur van 15 minuten per kantmelding gehanteerd kan worden. Deze norm is dan ook uitgangspunt geweest voor de hierna op te nemen berekeningen. Uit de antwoorden is gebleken, dat bij zestien griffies de verzoeken tot het plaatsen van kantmeldingen bewaard worden gedurende perioden variërend van een half jaar tot meer dan tien jaar. Dit brengt meer dat archiefruimte wordt in beslag genomen en manuren worden besteed aan werkzaamheden als rubriceren, dateren, paraferen etc.

– Ook uit de beantwoording van de aan de officieren van justitie, hoofden van de arrondissementsparketten, voorgelegde vragen tekene zich tendensen af.

– De vragen hadden alle betrekking op de controlefunctie van de officier van justitie. Daarbij is gebleken, dat in een aantal gevallen sprake is van een aanzienlijke achterstand bij de uitvoering van deze taak, terwijl het sinds enige jaren volledig achterwege laten van de controle eveneens voorkwam. De reden hiervoor moet worden gezocht behalve in de mate van belang die aan deze taak wordt gehecht, in een personeelstekort en de toenemende bezuinigingen.

– De wijze, waarop de controle wordt uitgevoerd, loopt sterk uiteen, zowel ten aanzien van de inhoud als ten aanzien van vorm. In bepaalde gevallen wordt slechts gelet op kennelijke schrijf- en spelfouten; in andere gevallen toetst men materieel, mede aan de hand van de bijlagen. Slechts in enkele arrondissementen worden alle akten gecontroleerd, in de meeste gevallen wordt gewerkt met steekproeven, die overigens geheel volgens eigen inzichten worden opgezet.

– Tenslotte wordt heel verschillend gedacht over de zin en het belang van de controle, zoals die thans wordt uitgevoerd door de officier van justitie. Die verschillen hebben betrekking zowel op de vraag of er, gezien het huidige opleidings- en functioneringsniveau van de ambtenaren van de burgerlijke stand, überhaupt nog controle op hun werk door een externe instantie noodzakelijk is, als ook op de vraag of, indien er gekozen wordt voor zulk een controle, deze taak aan de officier van justitie moet worden opgedragen en op welke wijze deze dan zal moeten worden uitgevoerd.

De werkgroep heeft zich niet bevoegd geacht om in het kader van haar opdracht te trachten een antwoord op deze laatste vragen te formuleren. Door de leden van de werkgroep wordt verschillend gedacht over de controlefunctie. Gezien de nauwe verwevenheid van de controleproblematiek met het onderzoeksterrein van de werkgroep en de vergaande

consequenties die keuze voor enig model van de controlefunctie met zich mee brengt voor de overige wel in beschouwing genomen procedures, beveelt de werkgroep daarentegen wel met klem aan, dat de controleproblematiek in een daartoe geëigend gremium op korte termijn aan de orde wordt gesteld. Naar het oordeel van de werkgroep is de op 21 oktober 1985 door de Staatssecretaris van Justitie ingestelde Commissie Regelgeving Burgerlijke Stand het aangewezen forum om de hierboven gesignaleerde problematiek nader te bestuderen.

Dit alles overwegend heeft de werkgroep gekozen voor een operationele uitwerking met betrekking tot de financiële en juridische consequenties van de eerder beschreven variant II (waarbij immers, zoals op pagina 8 toegelicht, de controlefunctie onveranderd blijft). Deze consequenties zijn beschreven in hoofdstuk 4.

Opgemerkt zij dat de werkgroep over de uitwerking van haar voorstellen, voorzover zij de in de Archiefwet geregelde materie raken, overleg heeft gepleegd met de Afdeling Archieven van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Op de resultaten van dit overleg zal hieronder nader worden ingegaan.

4. Operationele uitwerking van variant II

Variant II is in het voorgaande hoofdstuk als volgt geformuleerd:

«De dubbel en de registers en de bijlagen worden gezonden naar de griffies. Na controle door het openbaar ministerie worden de bijlagen vernietigd en de dubbel en de registers naar de centrale bewaarplaats gezonden, alwaar deze gereproduceerd worden. De dubbel en de registers worden vervolgens vernietigd.

Voor een goed begrip van de hierna te introduceren procedurele wijzigingen wordt in het kort de huidige wijze van bewaring en controle beschreven:

De register van de burgerlijke stand worden, met uitzondering van de registers van huwelijksaangiften en van toestemmingen tot het huwelijk, in dubbel opgemaakt. Het dubbel en de registers van huwelijksaangiften en van toestemmingen tot het huwelijk, alsmede de op de registers betrekking hebbende bijlagen worden jaarlijks, uiterlijk in de maand maart, van de gemeenten overgebracht naar de griffies van de arrondissementsrechtbanken. In het jaar dat de registers en de daarop betrekking hebbende bijlagen naar de arrondissementsrechtbanken zijn overgebracht, moet het openbaar ministerie de registers en bescheiden onderzoeken en van zijn bevindingen uiterlijk in de maand december van het jaar van overbrenging een proces-verbaal opmaken. De griffier van de arrondissementsrechtbank dient de bescheiden gedurende vijftig jaar te bewaren waarna de registers en de bijlagen ingevolge het bepaalde in artikel 5 van de Archiefwet 1962, binnen een tijdvak van tien jaar moeten worden overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats. De overbrenging vindt plaats op voorwaarde dat de registers van geboorten eerst na honderd jaar, de registers van huwelijken en echtscheidingen eerst na vijfenzeventig jaar en die van overlijden eerst na vijftig jaar na afloop van het laatste jaar van de periode mogen worden ingezien door anderen dan de in artikel 14 van het Besluit Burgerlijke Stand bedoelde personen.

Gedurende de periode dat de griffier belast is met het beheer van deze bescheiden dient hij er zorg voor te dragen dat de wettelijk voorgescreven kantmeldingen, die door de ambtenaar van de burgerlijke stand worden opgemaakt en waarvan hij een kennisgeving ontvangt, worden ingeschreven in de onder zijn beheer berustende dubbel en. Na overbrenging van de bescheiden naar een rijksarchiefbewaarplaats is de rijksarchivaris belast met het doen plaatsen van de bij of krachtens de wet voorgescreven kantmeldingen (artikel 15 van de Archiefwet).

Tot zover de bestaande procedure.

De invoering van de reproductie en van een centrale bewaarplaats maakt een aantal procedurele veranderingen noodzakelijk. Uitgangspunt hierbij dient naar de mening van de werkgroep te zijn, dat de primaire functie van het dubbel – de beveiligingsfunctie ter reconstructie – zo goed mogelijk wordt gediend. In dit verband dient bedacht te worden dat op de reproducties, die na invoering van de voorgestelde regeling van de akten zullen worden gemaakt, geen kantmeldingen kunnen worden bijgeschreven. Toch eist de eerder genoemde beveiligingsfunctie, dat bij reconstructie het verband tussen de oorspronkelijke akte en de daarbij behorende kantmeldingen gelegd wordt. Voor het voldoen aan dit vereiste bestaan verschillende mogelijkheden, die bij eventueel noodzakelijke reconstructie meer of minder werk met zich brengen, en waarvan de hoogte van de kosten dienovereenkomstig varieert.

In wezen gaat het hierbij om het maken van een keuze uit alternatieven die zich bewegen tussen twee uitersten.

Enerzijds is denkbaar een systeem van gereproduceerde registers, die na ontvangst van elke nieuwe kantmelding in de centrale bewaarplaats geheel up to date gebracht worden (door bijvoorbeeld vervanging van de oorspronkelijke film door een nieuwe film, waarin een opname van de aangepaste akte voor de oorspronkelijke opname in de plaats is gekomen).

Anderzijds kan gedacht worden aan het naast elkaar bewaren van de gereproduceerde registers en (eveneens gereproduceerde) kantmeldingen. In dit laatste geval wordt het verband tussen beide pas gelegd op het moment dat reconstructie noodzakelijk wordt.

De werkgroep heeft gekozen voor laatstgenoemde mogelijkheid, waarbij als uitgangspunt is gehanteerd, dat het systeem van bewaring van de kantmeldingen identiek moet zijn aan het voor de bewaring van de registers gevolgde systeem. Bij deze keuze heeft de werkgroep zich overigens ervan vergewist, dat het niet bezwaarlijk is, indien de reproducties van dubbelen en die van de bijbehorende kantmeldingen gescheiden bestanden vormen. In de hierna te beschrijven procedure is daarvan uitgegaan.

Deze procedure die, zoals eerder aangegeven, gebaseerd is op variant II, zou er dan als volgt kunnen uitzien.

4.1. *Ten aanzien van de dubbelen*

De gemeenten dienen de akten losbladig, dus niet gebonden, over te dragen aan de griffies. De documenten mogen dubbelzijdig zijn beschreven en kunnen meerdere akten per bladzijde bevatten. Wel dienen de documenten voor alle gemeenten gelijk te zijn in formaat en papiersoort. Ten aanzien van de papiersoort en de te gebruiken schrijfmiddelen is uniformiteit voorgeschreven sinds de beschikking van de Minister van Justitie van 13 november 1969, nr. 401/169, Stcrt. 1969, 227. Na inschrijving van de laatste akte wordt de éénjarenklapper vervaardigd. De registers moeten zijn voorzien van een begin- en eindblad (proces-verbaal van afsluiting). Het eerste blad geeft aan de naam van de gemeente, de provincie, soort register en jaar. Het eindblad geeft aan het aantal bladzijden (inclusief beginblad en eindblad), het aantal akten, naam van de gemeente alsmede het jaar van het register. Tenslotte dienen de gemeenten te zorgen voor tienjarentafels.

De dubbelen worden, direct nadat controle door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden, gezonden naar een centrale bewaarplaats. Te overwegen ware deze bewaarplaats onder te brengen bij de huidige bewaarplaats voor burgerlijke stand-bescheiden te Amsterdam. De bijlagen worden na de controle vernietigd, met uitzondering van originele buitenlandse bijlagen, die vóór 1970 zijn overgelegd. Sedertdien kunnen buitenlandse bijlagen, na het maken van een kopie, op verzoek aan betrokkenen worden teruggegeven (artikel 31, tweede lid, Besluit Burgerlijke Stand).

Wanneer van één jaar alle dubbelen in de hierboven beschreven vorm aanwezig zijn, worden zij per provincie, per gemeente en per soort (geboorten, huwelijken en echtscheidingen en overlijden) gesorteerd.

Bij de daaropvolgende reproductie van provinciale bestanden blijft het onderscheid naar gemeente en naar soort register bewaard. Bij de reproductie wordt aan elke individuele akte een code meegegeven, die snelle tracerings op een willekeurig later moment mogelijk maakt.

De registers zullen na binnenkomst bij de centrale reproductie-eenheid gedurende twee jaar worden bewaard, zulks met het oog op de bundeling van gemeenten tot provinciale bestanden en teneinde een controle op de technisch juiste uitvoering van het reproductieproces mogelijk te maken.

Voor de opslag van de reproducties wordt een beveiligde bewaarplaats in gebruik genomen.

4.2. *Ten aanzien van de kantmeldingen*

De formulieren met de tekst van de kantmeldingen worden door de ambtenaar van de burgerlijke stand rechtstreeks (in enkelvoud) naar het centraal kantmeldingenregister gezonden. De verzending kan periodiek (b.v. 1 x per maand) plaatsvinden. Hierdoor worden verzendkosten bij de gemeenten bespaard. De door het centraal kantmeldingenregister ontvangen kantmeldingen worden gereproduceerd en per provincie, gemeente, soort register, op aktenummer bewaard. Bij vervanging van eventueel verloren gegane registers moeten alle met de betreffende registers corresponderende bestanden van kantmeldingen worden gebruikt bij de reconstructie. Teneinde deze reconstructie te vergemakkelijken zal elke reproductie van een kantmelding zijn voorzien van een nummer, welk nummer in de naamklapper bij de corresponderende akte zal worden genoteerd. Bij het ontwerp van de klappers zal een kolom worden gereserveerd voor de notering van deze nummers.¹

4.3. *Status van de reproducties*

Ingevolge artikel 1, eerste lid, onder 4° van de Archiefwet moeten de reproducties van de dubbelen en de kantmeldingen worden aangemerkt als archiefbescheiden in de zin van deze wet. Dit betekent onder meer dat de reproducties na verloop van tijd moeten worden overgebracht naar rijksarchiefbewaarplaatsen en openbaar worden (artikelen 5 en 7 van de Archiefwet).

Deze gevolgen staan haaks op de conclusie van de werkgroep dat, gezien de functie van de dubbelen, de reproducties niet openbaar noch raadpleegbaar zouden moeten zijn voor derden.

De werkgroep zou er dan ook de voorkeur aan hebben gegeven indien door wijziging van de Archiefwet, in het bijzonder artikel 1, eerste lid, onder b, zou worden bereikt dat aan deze reproducties niet de status van archiefbescheiden wordt toegekend, zodat zij buiten de werking van de Archiefwet vallen. Dit zou er tevens toe leiden dat noch de in artikel 5 Archiefwet voorziene overbrengingsplicht noch de in artikel 7 opgenomen regeling inzake de openbaarheid en de consultatie van dergelijke bescheiden toepassing zouden vinden. Consultatie van de registers van de burgerlijke stand zou dan mogelijk zijn via de burgerlijke stand en de gemeentearchieven. Het laatste kan bereikt worden als de gemeentearchivaris bewaarder wordt in de zin van artikel 15 van de Archiefwet.

Over het hierboven beschreven voorstel heeft de werkgroep overleg gepleegd met de Afdeling Archieven van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Het voorstel is ook ter kennis gebracht van de Algemene Rijksarchivaris. Het voorstel om over te gaan tot het reproduceren van de dubbelen en de kantmeldingen is door de Afdeling Archieven positief ontvangen. De voorgestelde wijziging van de

¹ Moet dit nog in het B.B.S. geregeld worden?

Archiefwet is evenwel op ernstige bezwaren gestuit die erop neer komen dat het maken van een dergelijke uitzondering een novum zou zijn, waarvan een onwenselijke precedentwerking zou kunnen uitgaan. Op grond hiervan heeft de Afdeling Archieven zich op het standpunt gesteld dat de gereproduceerde dubbelen en kantmeldingen niet van de toepassing van artikel 1 van de Archiefwet kunnen worden uitgesloten.

De werkgroep heeft begrip voor deze tegen haar voorstel aangevoerde bezwaren en heeft ervan afgezien dit voorstel nader uit te werken in haar rapport. Voor de volledigheid heeft zij gemeend dit alternatief en de daartegen gerezen bezwaren wel in dit rapport te moeten vermelden.

Over een ander aan de Afdeling Archieven voorgelegd voorstel is daarentegen wel overeenstemming bereikt. Dit voorstel komt erop neer dat hetzij; de dubbelen zelf, hetzij een reproductie ervan overeenkomstig artikel 5 van de Archiefwet van de centrale bewaarplaats naar een rijksarchiefbewaarplaats worden overgebracht. Dit voorstel kan op verschillende manieren worden uitgewerkt, zoals uit onderstaande varianten blijkt. Hierbij moet evenwel niet uit het oog worden verloren dat de bescheiden, die in de centrale bewaarplaats, in welke vorm dan ook, zijn opgeslagen, archiefbescheiden zijn in de zin van de Archiefwet. Op deze bescheiden zijn derhalve de bepalingen van deze wet inzake overbrenging (artikel 5) en de openbaarheid (artikel 7) onverkort van toepassing. Wel is het mogelijk de overbrenging te vervroegen of op te schorten en de openbaarheid te beperken. Tijdens voornoemd overleg is gebleken dat het in ieder geval niet mogelijk is om de reproducties van de dubbelen en de kantmeldingen onbeperkt op te slaan in de centrale bewaarplaats. Op grond van de Archiefwet dient te eniger tijd overbrenging naar een archiefbewaarplaats plaats te vinden.

Uitgaande van het vorenstaande kunnen de volgende varianten worden onderscheiden:

I. De dubbelen worden in de centrale bewaarplaats in enkelvoud gereproduceerd; de dubbelen zelf worden daarna overgebracht naar de rijksarchiefbewaarplaats; met betrekking tot de openbaarheid hiervan worden beperkingen gesteld; ten aanzien van de in de centrale bewaarplaats opgeslagen reproducties wordt de overbrenging zo lang mogelijk opgeschort.

II. De dubbelen worden in tweevoud gereproduceerd; een reproductie wordt daarna (vervroegd) overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats. Ten aanzien van dit exemplaar wordt de openbaarheid beperkt. Daarentegen wordt voor de in de centrale bewaarplaats opgenomen reproductie de overbrenging zo lang mogelijk opgeschort. Het dubbel zelf wordt vernietigd.

III. De dubbelen worden in tweevoud gereproduceerd. Overbrenging van één reproductie daarvan geschiedt na verloop van de in artikel 5 Archiefwet gestelde termijn van 50 jaren. De overbrenging van de zich in de centrale bewaarplaats bevindende reproductie wordt op grond van artikel 5 zo lang mogelijk opgeschort. Het dubbel zelf wordt vernietigd.

IV. De dubbelen worden in enkelvoud gereproduceerd en vervolgens vernietigd. Deze reproductie wordt overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats na verloop van de in artikel 5 gestelde termijn van 50 jaren. Na die tijd beschikt de centrale bewaarplaats niet meer over een reproductie.

V. De dubbelen worden in enkelvoud gereproduceerd en vervolgens vernietigd. Deze reproductie wordt onder openbaarheidsbeperkende clausules direct overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats. De centrale bewaarplaats beschikt dan reeds direct na de verfilming niet meer over de reproductie en dient in deze optie dus niet als opslagplaats voor een beveiligingsexemplaar.

Voor alle varianten geldt dat formulieren met de tekst van de kantmeldingen, die na de inwerkingtreding van de nieuwe regeling worden gesteld, in de centrale bewaarplaats worden gereproduceerd en dat er

voor wordt gezorgd dat wanneer de reproductie van een dubbel naar de rijksarchiefbewaarplaats overgaat, deze laatste tevens de beschikking krijgt over een reproductie van alle daarop betrekking hebbende kantmeldingen. Eveneens geldt voor alle varianten dat de bijlagen van de dubbelen die voor 1970 zijn overgelegd, voorzover die bestaan uit originele buitenlandse documenten, zullen worden bewaard. De werkgroep geeft de voorkeur aan variant IV, omdat deze het meest aansluit bij de uitgangspunten van de Archiefwet. Eventueel zou daarbij de overbrenging nog kunnen worden opgeschort. In dit verband zij nogmaals benadrukt dat er vrijheid is om te bepalen in welke vorm – het dubbel zelf of de reproductie – deze stukken naar een archiefbewaarplaats worden overgebracht. Wel is het voor het archiefwezen absoluut noodzakelijk dat met deze bescheiden wordt gehandeld overeenkomstig de artikelen 5 en 7 van de Archiefwet, zodat de in de akten van de burgerlijke stand neergelegde gegevens ter beschikking kunnen komen van de met de uitvoering van de Archiefwet belaste overheidsdiensten.

Aangetekend zij nog dat de werkgroep bekend is met het voornemen om de termijn van overbrenging van archiefbescheiden te beperken tot 25 jaar. Een langere termijn zal uitsluitend kunnen worden toegestaan om motieven, verband houdend met het gebruik, welke motieven ten aanzien van een reconstructie-exemplaar niet kunnen worden aangevoerd. Dit laat echter onverlet de mogelijkheid van openbaarheidsbeperkende clausules. Gelet op deze mogelijkheid vormt een dergelijke, verkorte termijn geen overwegend bezwaar.

De werkgroep heeft ook aandacht besteed aan de kwestie van de oude dubbelen. De dubbelen van de registers van de burgerlijke stand van vóór 1933 zijn reeds overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats. De dubbelen van 1933 tot en met 1942, die in 1955 naar een opslagplaats op de Nederlandse Antillen zijn overgebracht en in 1975 weer zijn teruggevoerd, bevinden zich thans in een centrale bewaarplaats te Amsterdam. De dubbelen van 1943 tot 1952 zijn gedeeltelijk naar de Nederlandse Antillen overgebracht. Dit gedeelte bevindt zich thans eveneens in Amsterdam. De na 1952 tot nu opgemaakte dubbelen bevinden zich, overeenkomstig artikel 7 van het Besluit Burgerlijke Stand, bij de griffies van de arrondissementsrechtbanken.

De werkgroep stelt voor dat de dubbelen vanaf 1933 tot 1970, voor zover deze zich nog op de griffies van de rechtbanken bevinden, worden overgebracht naar de centrale bewaarplaats, in afwachting van hun vervroegde overbrenging naar een rijksarchiefbewaarplaats. Vervroegde overbrenging is mogelijk op grond van artikel 5 van de Archiefwet. Deze dubbelen worden niet op de centrale bewaarplaats gereproduceerd, maar in hun originele vorm overgebracht naar een Rijksarchiefbewaarplaats. De werkgroep heeft gemeend ten aanzien van deze groep dubbelen geen reproductie in welke vorm dan ook te moeten voorstellen, omdat door het gebrek aan uniformiteit van de desbetreffende stukken reproductie zeer veel kosten zou meebrengen. Die kosten zouden volgens een voorlopige schatting ongeveer f 2 miljoen bedragen. In verband hiermee stelt de werkgroep voor deze dubbelen vervroegd over te brengen naar een rijksarchiefbewaarplaats, waar eventueel door de beheerder van deze bewaarplaats tot reproductie kan worden besloten. Deze overbrenging dient wel te geschieden onder openbaarheidsbeperkende clausules.

Vanaf 1970 is uniformiteit van de dubbelen voorgeschreven door de op 1 januari van dat jaar in werking getreden beschikking van de Minister van Justitie van 13 november 1969, Stcrt. 1969, 227 (Beschikking papier en schrijfmiddelen voor de burgerlijke stand). In dit besluit wordt aangegeven welk schrijfpapier en welke schrijfmiddelen gebruikt mogen worden voor de registers van de burgerlijke stand. In verband hiermee stelt de werkgroep voor dat haar voorstellen met betrekking tot de bewaring van de dubbelen van de burgerlijke stand ook van toepassing zullen zijn op de dubbelen die vanaf 1 januari 1970 zijn opgemaakt. De

werkgroep is er zich van bewust dat de reproductie van deze dubbelendeels handmatig zal moeten geschieden, omdat ondanks voornoemde beschikking van 13 november 1969, veelvuldig gebruik is gemaakt van ballpoints en papier van slechte kwaliteit. Met deze deels handmatige reproductie is een niet onaanzienlijk bedrag gemoeid. Schattingen geven aan dat de kosten \pm f 1 miljoen zullen zijn (zie bijlage 5). Het voorstel heeft niettemin de voorkeur van de werkgroep omdat daarmee een zekere terugwerking wordt bereikt van de beoogde maatregelen ter beveiliging van de opslag van de gegevens van de burgerlijke stand gedurende een bepaald tijdvak. Mochten de genoemde kosten een onoverkomelijk bezwaar opleveren, dan kunnen de dubbelendeels vanaf 1970 tot de inwerkingtreding van de voorgestelde wettelijke regeling, evenals die van vóór 1970 worden overgebracht naar de centrale bewaarplaats en kan reproductie achterwege blijven. Hiermee wordt althans bereikt dat de griffies van de rechtbanken worden ontlast. De dubbelendeels worden vervolgens vervroegd overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats.

Met betrekking tot de kantmeldingen stelt de werkgroep voor dat vanaf het moment waarop aan haar voorstellen uitvoering wordt gegeven alle kantmeldingen, ongeacht of ze betrekking hebben op een akte die vóór of na 1970 is opgemaakt, worden gezonden naar het centraal kantmeldingenregister, alwaar ze worden gereproduceerd.

Daar het in de bedoeling ligt dat de dubbelendeels over de periode 1933 – 1970 (en eventueel ook de periode tussen 1970 en de inwerkingtreding van de nieuwe regeling) vervroegd naar de rijksarchiefbewaarplaats worden overgebracht, zal het noodzakelijk zijn tegelijkertijd een reproductie van de op deze dubbelendeels betrekking hebbende kantmeldingen daarheen over te brengen, opdat de Rijksarchiefdienst over complete gegevens beschikt.

In het vorenstaande zijn verschillende procedurele consequenties van de reproductie en de centrale bewaring van dubbelendeels weergegeven. Ten aanzien van de hiermee samenhangende personele en financiële consequenties moge worden verwezen naar bijlage 5, waaruit onder meer het volgende blijkt:

Het in deze bijlage opgenomen overzicht van de kostenvergelijking tussen de bestaande situatie en de invoering van een nieuw systeem volgens variant II geeft bij benadering aan (waarbij rekening is gehouden met de kosten die voor de reproductie in aanmerking moeten worden genomen) dat realisering van de voorstellen een besparing van ruim f 550 000 met zich mee kan brengen. Circa de helft van deze besparing heeft betrekking op de kosten voor archiefruimte, terwijl de andere helft wordt gevormd door het niet meer aanbrengen van kantmeldingen bij de verschillende arrondissementen, hetgeen een besparing van ca. 10,5 manjaren betekent.

5. Voorstellen van de werkgroep voor wijzigingen van Boek I B.W., het Besluit Burgerlijke Stand en andere wetten

I. Afschaffing van de registers van huwelijkstoestemmingen en van huwelijksaanblijven

De door de Permanente Commissie voor de Burgerlijke Stand voorgestelde afschaffing van het register van huwelijkstoestemmingen leidt tot wijziging van artikel 16, eerste en vierde lid, Boek I B.W.

De akte van huwelijkstoestemming krijgt het karakter van een bijlage als bedoeld in artikel 31 van het Besluit Burgerlijke Stand. Volgens de voorstellen van de werkgroep met betrekking tot de bewaring betekent dit dat de akten zullen worden vernietigd zodra de controle door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden.

De omstandigheid dat de akten van huwelijkstoestemming de status van bijlage krijgen, brengt met zich dat artikel 16, eerste lid, B.B.S. dient te worden aangepast. In dit lid wordt immers bepaald dat de ambtenaar

van de burgerlijke stand de akten achter elkaar en doorlopend genummerd inschrijft in de registers. Dit geldt niet meer voor alle akten.

Het eerste lid van artikel 16 B.B.S. komt dan als volgt te luiden:

1. Akten van de burgerlijke stand, die in een register worden opgenomen, worden daarin achter elkaar en doorlopend ingeschreven.

In het kader van het voorstel tot afschaffing van het register van huwelijkstoestemmingen is ook de vraag gerezen of de wettelijke regeling met betrekking tot het register van huwelijksaangiften niet moet worden gewijzigd.

Hierbij zij aangetekend dat in het bij de Tweede Kamer aanhangige wetsontwerp 18 620 onder meer wordt voorgesteld de huwelijksafkondiging af te schaffen en het karakter van de huwelijksaangifte te verzwaren door in de akte, die van de huwelijksaangifte wordt opgemaakt, een verklaring van de betrokkene betreffende hun burgerlijke staat op te nemen.

Ingevolge artikel 46 Boek I B.W. is de huwelijksaangifte slechts één jaar geldig. In bovengenoemd wetsontwerp wordt in verband met het vervallen van de huwelijksafkondiging voorgesteld artikel 46 in die zin te wijzigen dat opnieuw huwelijksaangifte moet worden gedaan indien het huwelijk niet binnen een jaar na de datum van de akte van huwelijksaangifte is voltrokken.

De huwelijksaangifte speelt ook een rol bij artikel 49, tweede lid, Boek 1 B.W. Volgens dit artikellid kan de verbreking van een trouwbelofte grond opleveren tot schadevergoeding indien de huwelijksaangifte door de afkondiging is gevolgd. Deze vordering vervalt door verloop van achttien maanden te rekenen van de dag van de huwelijksafkondiging (in het nieuwe ontwerp 18 maanden na de datum van de akte van huwelijksaangifte). De vraag is gerezen of in het licht van voornoemd wetsontwerp het nog wel zinvol is dat het register van huwelijksaangiften wordt gehandhaafd en overgebracht naar de griffie. Immers de akte van huwelijksaangifte verliest enige tijd na de voltrekking van het huwelijk elke betekenis en wordt nimmer opgevraagd. Voorts heeft deze akte weinig betekenis als controlemiddel voor het openbaar ministerie, zodat zou kunnen worden overwogen haar niet als bijlage ter controle te presenteren. Wordt het huwelijk niet voltrokken, dan heeft de controle van de akte van huwelijksaangifte door het openbaar ministerie nog minder zin. In verband hiermee wordt voorgesteld het register van huwelijksaangiften af te schaffen en de akten van huwelijksaangiften niet langer over te brengen naar de griffie. De ambtenaar van de burgerlijke stand dient deze akten enige tijd te bewaren in verband met de in artikel 49, tweede lid, Boek 1 B.W. gestelde termijn. Gedacht wordt aan een termijn van 1½ jaar na de datum van de akte van huwelijksaangifte. Na verloop van deze termijn kunnen de akten van huwelijksaangifte door de ambtenaar van de burgerlijke stand worden vernietigd.

Dit voorstel heeft eveneens gevolgen voor artikel 16, eerste en vierde lid, Boek 1 B.W.

Het eerste en vierde lid van artikel 16 Boek 1 B.W. komen als volgt te luiden:

1. Er bestaan voor iedere gemeente registers van geboorten, van huwelijken en echtscheidingen, en van overlijden.

4. Van alle registers van burgerlijke stand wordt een dubbel of een afschrift gehouden volgens regels, bij algemene maatregel van bestuur te stellen.

Voor het overige zal de afschaffing van de registers van huwelijkstoestemmingen en van huwelijksaangiften leiden tot het schrappen van de zinsnede «, benevens het register van huwelijksaangiften en dat van toestemmingen tot het huwelijk» in artikel 6, tweede lid, B.B.S.

II. Bewaring

De voorstellen met betrekking tot de reproductie van de dubbelen en kantmeldingen leiden tot wijzigingen in Boek 1 B.W. en in het Besluit Burgerlijke Stand.

In verband met de voorstellen inzake de bewaring en reproductie van de kantmeldingen zal artikel 25, onder e, Boek 1 B.W. gewijzigd moeten worden. In deze delegatiebepaling zal naast het plaatsen van kantmeldingen ook het bewaren van kantmeldingen genoemd moeten worden.

De voorgestelde reproductie van de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand brengt met zich mee dat deze stukken alleen nog maar losbladig kunnen zijn en in die vorm aan de griffier moeten worden aangeboden. Hieronder zal nader worden aangegeven tot welke wijzigingen in het Besluit Burgerlijke Stand het vorenstaande leidt.

Volgens het B.B.S. worden de dubbelen of afschriften van de registers van de burgerlijke stand, d.w.z. die van de registers van geboorten, van huwelijken en echtscheidingen en van overlijden, alsmede de op de registers betrekking hebbende bijlagen jaarlijks, uiterlijk in de maand maart, overgebracht naar de griffies van de arrondissementsrechtbanken. Overigens doet de vraag zich voor of het onderscheid tussen dubbel en afschrift gehandhaafd dient te blijven. De machtiging van de Minister van Justitie voor het houden van afschriften in plaats van dubbelen is in het tweede lid van artikel 5 B.B.S. geschrapt.

Ingevolge de voorstellen van de werkgroep is de griffier niet langer meer belast met de bewaring van de naar de griffie overgebrachte registers en bijlagen (zie huidige artikel 7 B.B.S.).

Zodra de controle door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden – dit moet binnen een jaar geschieden – dienen de dubbelen door de griffier gezonden te worden naar een centrale bewaarplaats, waar zij gereproduceerd worden. Vervolgens worden de dubbelen vernietigd. In het Besluit Burgerlijke Stand zal een afzonderlijke paragraaf gewijd zijn aan deze centrale bewaarplaats. De bijlagen worden na controle door de officier van justitie door de griffier vernietigd. Denkbaar is ook dat de bijlagen worden beschikbaar gesteld aan het Centraal Bureau voor de Genealogie, omdat het in het bijzonder bij oude akten vaak gaat om interessante stukken.

Het feit dat de griffier niet meer met de bewaring van de dubbelen is belast, leidt ertoe dat de kantmeldingen niet meer aan hen worden toegezonden – ook al bevindt het desbetreffende register zich nog bij hem voor controle – maar rechtstreeks naar het centraal kantmeldingenregister. In het Besluit Burgerlijke Stand zal een aparte regeling terzake worden opgenomen.

Artikel 30 B.B.S. dient in verband daarmee gewijzigd te worden. Het eerste lid van dit artikel, dat betrekking heeft op de registers, die overgebracht zijn naar een archiefbewaarplaats als bedoeld in de Archiefwet 1962, kan ongewijzigd gehandhaafd blijven.

Het huidige tweede lid van artikel 30 B.B.S. vervalt. De in dit tweede lid geregelde materie wordt opgenomen in de aan het Centraal Kantmeldingenregister gewijde afdeling.

Zoals hierboven uiteengezet, is het door de werkgroep aanvankelijk gedane voorstel om de reproducties van dubbelen uit te sluiten van de werking van de Archiefwet niet in overeenstemming met de uitgangspunten van deze wet. Het buiten toepassing laten van de Archiefwet zou een novum zijn, waarvan een ongewenste precedentwerking kan uitgaan.

In overleg met de Afdeling Archieven van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur heeft de werkgroep gekozen voor de variant waarbij de in enkelvoud gereproduceerde dubbelen na verloop van de in artikel 5 van de Archiefwet genoemde termijn worden overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats, eventueel onder openbaarheidsbeperkende clausules. Hetzelfde geldt voor de gereproduceerde kantmeldingen. Dit

voorstel leidt er toe dat na de overbrenging van de reproducties de centrale bewaarplaats niet meer beschikt over een exemplaar van de desbetreffende dubbelen, die zelf na de reproductie worden vernietigd.

Zolang de reproducties van de dubbelen en de kantmeldingen zich bevinden in de centrale bewaarplaats, zijn zij niet toegankelijk voor het publiek.

In verband hiermee wijst de werkgroep op de wenselijkheid om de positie van de gemeentearchivaris, bij wie de originele registers uiteindelijk komen te berusten, te wijzigen. De gemeentearchivaris is namelijk thans geen bewaarder in de zin van het Burgerlijk Wetboek, hetgeen betekent dat hij niet bevoegd is uit de registers van de burgerlijke stand, die aan hem zijn overgedragen, in de wettelijke vorm opgemaakte bewijsstukken af te geven. Dit kan alleen de ambtenaar van de burgerlijke stand, die volgens artikel 1 van het Besluit Burgerlijke Stand belast is met het houden van de registers van de burgerlijke stand van zijn gemeente en met het bewaren van de tot haar archieven behorende registers. In die gevallen waarin men een authentiek afschrift of uittreksel wil hebben uit registers, die onder het gemeentearchief berusten, dient de ambtenaar van de burgerlijke stand erbij betrokken te worden of dient de gemeenteraad de gemeentearchivaris tot ambtenaar van de burgerlijke stand te benoemen.

In tegenstelling tot de gemeentearchivaris is de beheerder van een rijksarchiefbewaarplaats wel belast met de bewaring in de zin van de vierde titel van Boek 1 van de naar zijn bewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden (artikel 15 Archiefwet). Deze archivaris kan dus wel authentieke afschriften of uittreksels afgeven. De gemeentearchivaris zou – om praktische redenen – ook deze bevoegdheid moeten hebben. Daartoe zou de Archiefwet moeten worden gewijzigd. Van de zijde van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur is vernomen dat een dergelijke wijziging wordt bevorderd.

De voorstellen met betrekking tot de bewaring en de reproductie van de dubbelen van de registers van de burgerlijke stand leiden tot de volgende wijzigingen in het Besluit Burgerlijke Stand.

Artikel 5

1. De registers van de burgerlijke stand zijn losbladig.
2. Van de registers van geboorten, van huwelijken en echtscheidingen, en van overlijden wordt een dubbel of een afschrift gehouden.

Artikel 6 (oud artikel 10)

1. Op elk blad van het register moet het jaar waarvoor het blad bestemd is, zijn vermeld.
2. De ambtenaar van de burgerlijke stand moet de bladen in een afgesloten ruimte zorgvuldig bewaren. Slechts indien de uitoefening van de dienst dit noodzakelijk maakt, mogen de bladen uit die ruimte worden verwijderd.

Nieuw artikel 7: Huidige artikel 6 wordt artikel 7.

In het tweede lid vervalt de zinsnede «benevens het register van huwelijksaangiften en dat van toestemmingen tot het huwelijk».

Aan het huidige artikel 6 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

De akte van huwelijksaangifte wordt vernietigd nadat achttien maanden zijn verstreken sedert de datum waarop deze akte is opgemaakt.

Nieuw artikel 8: Het huidige artikel 8 blijft gehandhaafd. De zinsnede «registers en bescheiden» wordt vervangen door: dubbelen of afschriften en bijlagen. Aan de laatste zin worden de volgende woorden toegevoegd «en aan de griffier van de rechtbank».

Nieuw artikel 9: Het huidige artikel 7 wordt gewijzigd overgenomen in artikel 9.

1. De griffier van de rechtbank is gehouden de op de griffie berustende dubbelen of afschriften over te brengen naar de centrale bewaarplaats, zodra het onderzoek door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden.

2. Van de overbrenging maken de griffier, onder wie de stukken tot de overbrenging hebben berust, en de beheerder van de centrale bewaarplaats een verklaring op, die een specificatie van de overgebrachte stukken inhoudt. Zij bewaren ieder een door beiden ondertekend exemplaar van de verklaring.

De huidige artikelen 9 en 14 behoeven niet te worden gewijzigd. Zij dienen wel vernummerd te worden.

In het Besluit Burgerlijke Stand worden een nieuwe derde en vierde afdeling opgenomen, die luiden:

Derde Afdeling

De centrale bewaarplaats voor de dubbelen of de afschriften van de registers van de burgerlijke stand.

Artikel 14a

1. Er is een centrale bewaarplaats voor de dubbelen of de afschriften van de registers van geboorten, van huwelijken en echtscheidingen, en van overlijden.

2. Onze Minister van Justitie draagt zorg voor de inrichting en het beheer van de centrale bewaarplaats.

3. De centrale bewaarplaats is niet openbaar.

Artikel 14b

1. De naar de centrale bewaarplaats overgebrachte dubbelen of afschriften worden op een door de Minister van Justitie te bepalen wijze gereproduceerd.

2. De dubbelen of de afschriften kunnen worden vernietigd nadat zij zijn gereproduceerd.

3. Van de vernietiging van de dubbelen of de afschriften wordt een verklaring opgemaakt, die een specificatie van de vernietigde stukken inhoudt.

Artikel 14c

Ten aanzien van de naar de centrale bewaarplaats overgebrachte dubbelen of afschriften, is de beheerder van die bewaarplaats belast met de bewaring daarvan.

Vierde Afdeling Het Centraal Kantmeldingenregister

Artikel 14d

1. Er is een Centraal Kantmeldingenregister.

2. Onze Minister van Justitie draagt zorg voor de inrichting en het beheer van dit register.

Artikel 14e

De ambtenaar van de burgerlijke stand zendt maandelijks de tekst van de kantmeldingen, die betrekking hebben op de akten, waarvan het

dubbel of het afschrift niet meer bij de burgerlijke stand berust, naar het Centraal Kantmeldingenregister. De toezending geschiedt in enkelvoud op formulieren ingericht overeenkomstig het door de Minister van Justitie vast te stellen model.

Artikel 14f

1. De kantmeldingen worden op een door de Minister van Justitie te bepalen wijze gereproduceerd. De registratie van de kantmeldingen vindt plaats op een door Onze Minister van Justitie vast te stellen wijze.

2. De kantmeldingen kunnen worden vernietigd nadat zij zijn gereproduceerd.

3. Van de vernietiging van de kantmeldingen wordt een verklaring opgemaakt, die een specificatie van de vernietigde stukken inhoudt.

Artikel 14g

Artikel 14c is van overeenkomstige toepassing.

Bovenstaande voorstellen brengen met zich dat het besluit van de Minister van Justitie van 2 november 1956 tot instelling van een Centraal Kantmeldingenregister en de beschikking van de Minister van Justitie van 23 december 1969, Stb. 1970, 9 kunnen worden ingetrokken.

Artikel 30

Het tweede lid van artikel 30 vervalt. De leden 3 en 4 worden vernummerd tot 2 en 3.

Artikel 31

Het eerste lid van artikel 31 wordt als volgt gewijzigd:

1. Alle stukken die ten behoeve van het opmaken van een akte van de burgerlijke stand of van een kantmelding dienen te worden overgelegd alsmede de akten van huwelijkstoestemmingen, worden gevoegd bij de ter griffie over te brengen registers. Zodra de in artikel 8 bedoelde controle van deze registers en akten door het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden, vernietigt de griffier deze stukken op een door Onze Minister van Justitie te bepalen wijze.

Artikel 34 wordt als volgt gelezen:

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand maakt tienjaarlijkse vastbladige klappers in tweevoud op.

2. Hij zendt het dubbel van de klapper binnen een jaar na afloop van de in het vorige lid bedoelde periode toe aan de centrale bewaarplaats.

III. Wijziging in andere wettelijke regelingen

Een bijzondere categorie akten vormen de zgn. consulaire akten. Ingevolge het huidige artikel 14, derde lid, van de Consulaire Wet worden de dubbelen van deze akten overgebracht naar de griffie van de arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage, teneinde aldaar bewaard te worden. De voorstellen van de werkgroep strekken ertoe de griffiers van de rechtbanken niet meer te belasten met de bewaring van dubbelen. Naar het oordeel van de werkgroep dient dit uitgangspunt ook te gelden voor de dubbelen van consulaire akten.

Teneinde de uniformiteit op dit punt te waarborgen, stelt de werkgroep voor dat de ambtenaar van de burgerlijke stand te 's-Gravenhage met de bewaring van deze dubbelen wordt belast. Deze ambtenaar heeft ook een centrale functie bij de inschrijving van buiten Nederland overeenkomstig de plaatselijke voorschriften opgemaakte akten van de burger-

lijke stand van personen van Nederlandse nationaliteit. De werkgroep heeft niet gekozen voor overbrenging van deze dubbel naar de centrale bewaarplaats, omdat deze bescheiden daar niet meer toegankelijk zouden zijn voor het publiek. Voor de betrokkenen moet de mogelijkheid bestaan om in Nederland afschriften of uittreksels van deze consulaire akten te verkrijgen. Het dubbel is het enige in Nederland aanwezige exemplaar. Bij gebreke van een dergelijke mogelijkheid zouden belanghebbenden zich voor een uittreksel of afschrift tot de desbetreffende consulaire post moeten wenden, hetgeen niet wenselijk is.

Het hierboven beschreven voorstel leidt tot wijziging van de artikelen 14-16 van de Consulaire Wet.

Bijlagen 3 en 4 behorende bij het koninklijk besluit van 24 augustus 1989, Stb. 351.

Ons bekend,

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De Staatssecretaris van Justitie,
V. N. M. Korte-van Hemel